

Úspěšně učit solidární ekonomii

témata, teze, nástroje

Lifelong Learning Programme
Grundtvig

Education and Culture DG

INDEX

KIFAS

Férová (faire) obec	s.3
Ekonomie veřejného blaha	s.4
Alternativní formy financování	s.4
Družstva v Německu	s.5
Malé jaro naděje	s.6
Družstevní hospodaření	s.6
Krátká informace: zpráva o ekonomii obecného dobra	s.7
Definice solidární ekonomie	s.8
Družstva důchodců Riedlingen / Německo	s.9
Sousedí pro sousedy	s.10
Organizované sousedské pomoci	s.11
Solidární ekonomie – být sám aktivní	s.12
Půvab a naděje solidární ekonomie jako odpověď na hospodářskou krizi	s.13
Porozumět ekonomii hrou	s.14
Příklad simulační hry: cesta džín (Jeans) kolem světa	s.15

KWB

Akce „řidičský průkaz“	s.18
Kwb a čisté šaty	s.19
Repair Café	s.21
Velo Projekt	s.22
Slevy a společné nákupy	s.24

MSKA

Radio Proglas	s.26
TV Noe	s.27

OE'W

Interview	s.29
Kreiskultur / Kultura kruhu	s.32
Družstevnictví v Jižním Tyrolsku: mezi tradicí a modernitou	s.37
Solidární ekonomie v Jižním Tyrolsku	s. 41

SPES

Foodcoop na příkladu GüterWeGe v Kirchdorfu	s.42
Ekonomie veřejného dobra	s.43
The Art of Hosting	s.44

KAP

Crowdfunding	s.45
Družstevnictví	s.47

Férová (faire) obec

Nízkoprahový projekt pro zlepšení ekologického a solidárního povědomí

Cílová myšlenka: akce podle plánu v 5 bodech

Férová obec je nízkoprahový projekt pro zlepšení ekologického a solidárního povědomí. Je zaměřen na organizace, které chtějí zahájit konkrétní projekt zaměřený na podobnou problematiku. Takovými organizacemi třeba mohou být: farnosti, vzdělávací domy, vzdělávací spolky. Ale beze všeho také organizace, která chce uskutečnit těchto pět bodů, je pozvána realizovat tento projekt.

Děje se tak podle následujícího plánu:

- Na počátku stojí oficiální rozhodnutí tohoto projektu se zúčastnit: Obec, instituce, farnost, aktivní skupina se oficiálně rozhodne podílet se na projektu férová obec.
- Dovoz „férové“ kávy nebo kakaa jako příkladu „Fairtrade“ výrobku: V obci, farnosti, zařízení, instituci, skupině nebo spolku se podává jako příkladový produkt „férová“ káva nebo kakao.
- Uskutečnění projektu pro zlepšení v oblasti energie a mobilita, finance, zajišťování materiálů, nebo potravin. Uskuteční se nejméně dvou ze čtyř nabízených oblastí: Potravin, Zajištění materiálu, Energie a mobilita a Finance.
- Dále se uskuteční jiné akce prospěšné pro veřejnost: Uskuteční se alespoň jedna akce věnovaná udržitelnému rozvoji obce a případně ještě věnovaná mezinárodnímu porozumění.
- Součástí je i mediální propagace: Obec, zařízení, instituce, či spolek budou o uskutečněné akci pro „Fairtrade, či férová obec“ referovat ve vlastních nebo veřejných médiích.

Společenskopolitické souvislosti

V základu akce stojí následující úvahy: Naše konzumní chování má dalekosáhlé důsledky jak pro člověka, tak pro přírodu – tím je každé naše rozhodnutí o nákupu pro nebo proti sociálním a ekologickým výrobním podmínkám.

To platí nejen pro jednotlivce, ale i pro organizace: denně se rozhodujeme o nákupech počínaje materiálem do kanceláře, odběrem elektrické energie, nákupem potravin, květinové výzdoby atd.

Kontaktní adresa:

Projekt je uskutečňován v arcibiskupství Paderborn, v centru i jednotlivých jejích organizačních strukturách katolické církve. Zde je adresa k akci:

www.faire-gemeinde.de/faire-gemeinde/

Zde jsou uvedeny různé další kontaktní adresy.

Potřeby a podmínky pro přenesení projektu

Projekt je možné bez problémů přenést do jiných zemí a na jiné organizace, když se zachovají následující podmínky:

- Větší organizace či sdružení více organizací s nižší strukturou místních skupin
- Jasná a snadno měřitelná kritéria pro ekologickou pečeť
- Vyhodnocení odbornou porotou
- Vyhlášení výsledků a ocenění přiměřenou formou – Public Relation
- Je užitečné, když nad projektem převezme záštitu nějaká známá osobnost.

Ekonomie veřejného blaha

Ekonomie veřejného blaha je takový koncept hospodářského jednání, který definuje jako základní ekonomické principy orientaci na veřejné blaho a spolupráci.

Podniky, které jednají podle těchto zásad, mají být odměněny motivačním systémem. Kdo přesvědčivě přispívá k plné zaměstnanosti, ochraně životního prostředí, má být odměněn. Kdo přispívá k plné zaměstnanosti, spravedlnosti, účasti na rozvoji, ochraně životního prostředí, má být odměněn. Takové podniky by měly

platit menší daně, cla a úroky z úvěrů. Taková orientace a směřování podniků má být doloženo v tzv. „bilanci obecného blaha“. Orientace na obecné blaho určitého podniku v celé jeho struktuře a ve všech etapách práce má být zkoumáno a posuzováno na základě stupnice kritérií. Přitom se zkouší, nakolik jsou doložitelně realizovány ty fáze a kategorie jako jsou : dodavatelé, sponzoři, zákazníci, výrobky, služby, spolupodnikatelé; a stejně se zkouší společenské prostředí: hodnoty lidské důstojnosti, solidarita,

sociální spravedlnost, ekologická udržitelnost, demokratické spolurozhodování a průhlednost. Dosažený stupeň na stupnici uvedených hodnot je pak základem pro získání zvýhodnění při jednotlivých odvodech.

Půvabem této koncepce spočívá v tom, že je odměněno to, co si všichni přejeme, totiž solidární hospodaření.

Tato koncepce ekonomie obecného blaha je zatím k dispozici. Nic více a nic méně. Zatím (ještě) není hospodářsko-politickou strategií, a zdaleka není hospodářsko-právní praxí. Ale přesto již více je 1000 podniků si nechalo sestavit takovou bilanci obecného dobra.

Koncept ekonomie obecného blaha byl v základní vizi vyvinut Christianem Felberem, publicistou a zakládacím členem společnosti ATTAC v Rakousku.

Alternativní formy financování

Peníze vládnu světu. V podstatě stejně banální jako skutečná výpověď. Peníze jsou základním nástrojem k řízení ekonomických procesů a k dosažení politických cílů. A to v dobrém i ve zlém. Peníze jsou investovány do smysluplných, stejně jako eticky neakceptovatelných výrobků. Peníze slouží korupci, stejně jako základní péči o bytí obyvatel.

Kdo vlastní peníze, má moc, ekonomickou a politickou moc. Co by bylo, kdyby se peníze vydávaly jen pro smysluplné investice? Mnohé by bylo v základech lepší. Jistě to působí jako sen. Ale v malém je to již skutečností. Existují lidé, kteří své úspory investují do smysluplných projektů, například do ekologických projektů.

Byly představeny dva konkrétní praktikované projekty:

Crowdfunding působí podle afrického přísloví: když mnoho malých lidí na mnoha malých místech koná malé věci, mohou změnit tvář světa. Mnoho lidí investuje malé finanční částky do eticky smysluplného projektu a přispěje tak ke zlepšení světa.

MehWerGeld je projekt k financování regionálních aktivit.

Pro oba platí: peníze jsou usměrňující nástroj pro úspěšné uskutečňování projektů solidární ekonomie, u nichž ve středu zájmu stojí člověk a životní prostředí.

Družstva v Německu

Družstva jsou v Německu „in“ – ve středu zájmu. V posledních letech zažíváme malou, ale viditelnou vlnu zakládání družstev v nejrůznějších oblastech: energie, vzdělávání, média, bydlení, spotřeba, regionální obchod, kultura. K tomu několik příkladů: v malých obcích na venkově zakládají aktivní občané tzv. vesnické obchody. Jedná se o multifunkční zařízení složená z obchodu se zbožím pro každodenní spotřebu, a současně jako místo setkávání všech generací a skupin. Lidé, kteří chtějí žít společensky více dohromady, zakládají družstva se zásobováním oblasti společně bydlících. Podniky a samotní živnostníci se navzájem spojí do společných praxí např. v oblastní zdravotnictví.

Zvýhodnění pro novou vlnu zakládání družstev přinesla novela zákona o družstevnictví z roku 2006. Značně byly zmenšeny překážky pro založení nového družstva. Do budoucna stačí pouze tři zakládající členové proti dosavadním sedmi. Rozšířila se oblast podpory. Základem pro družstevní organizace mohou být i kulturní a sociální důvody, takže vznikají dětské školky, pečovatelská zařízení, kulturní organizace.

Na novou vlnu zakládání družstev má vliv jednak nová právní úprava, ale především aktuální společenský vývoj. Stát redukuje výkon sociální péče. Sociální rozdíly se zvětšují. Podporou pro zakotvení a etablování družstev jsou jednak novinky jako alternativní energie a ekologické potraviny, stejně jako nové požadavky – např. alternativní medicína.

V roce 2012 bylo v Německu 7881 družstevně organizovaných podniků s 21.459 členy a 906.700 spolupracovníky.

Historicky družstva vznikla v kontextu kapitalistické industrializace v 19. století, a to na základě principu pomoci sám sobě, samostatnou organizací a řízením a vlastní odpovědností. Vznikla spotřební, bytová i výrobní družstva. Přinesla materiální a ideovou podporu pro trpící lidi: dělníky, řemeslníky, obyvatelstvo na venkově.

V 70. a 80. letech 20. století jsme byli v souvislosti s alternativními hnutími v západním Německu svědky zakladatelského nadšení samostatně řízených podniků. Byly vnímány a vnímaly tak i samy sebe, jako konkrétní společensko kritické alternativy k hierarchicky strukturovaným podnikům a zabezpečovaly rozhodovací pravomoci podle konsenzu. Mnohé z tehdy vytvořených podniků existují i navzdory určitým problematickým fázím dodnes. Ukázkovým příkladem je deník „die taz“

<http://www.taz.de>.

Další příklady družstev

Rundul Betreuung eG:

Osobní služby (nejen) lidem s migrační minulostí.

www.quartierforschung.de/download/brachmann.pdf

Rodinné družstvo eG:

Servisní družstvo, založené kvalifikovanými vychovatelkami a podniky, s cílem pomáhat rodinám spolupracovníků z hlavním cílem sloučení povolání a rodiny.

www.familiengenossenschaft.de

FairKauf eG:

Opětovná integrace dlouhodobě nezaměstnaných spoluobčanů prostřednictvím obchodního domu. Jde o snahu usnadnit lidem s nízkými příjmy začlenění do života společnosti tím, že si mohou důležité zboží (nábytek, zboží pro domácnost, oblečení) zakoupit za dostupné ceny. Jedná se o alternativní využití proti zničení: darované věci, které dárce již nepotřebuje, najdou u svého nového příjemce využití.

www.fairkauf-hannover.de/konzept.php

Malé jaro naděje

Německou v současné době zažívá renesanci solidární ekonomie v rozdílných přístupech a projektech.

V posledních desetiletích byla založena mnohá družstva, v oblasti energie, konsumu, v sociálním a kulturním sektoru. Družstevní zákon z roku 2006 umožnil vznik nových družstev. Jako důvody vzniku byly rovnocenně vedle sebe uznány nejen podniky ekonomické, ale i kulturní a sociální.

Na venkově vznikly v centrech vesnic takzvané vesnické obchody. Jsou to multifunkční organizace se směsí malého obchůdku, kavárny a místa

občanského setkávání. Často takto najdou využití uprázdněné historické budovy.

V současné době existuje boom organizované sousedské pomoci. Pokrývají tak oblast, která není zajištěna profesionální pečovatelskou službou nebo dalšími službami.

V některých oblastech Německa se uplatnila speciální regionální měna.

Na politické úrovni se diskutují alternativy nucenému růstu. Diskutuje se o koncepci udržitelného „zeleného“ rozkvětu a koncepci tzv. „ekonomie po rozkvětu“.

Tyto aktivity jsou výrazem rostoucí atraktivitu a relevance hodnot vztahujících se ke společnosti. Dělat něco společně s ostatními se pro mnoho lidí stává velmi důležitým. Hodnoty „spravedlnost“ a „solidarita“ nacházejí široký souhlas. Podle reprezentativního průzkumu veřejného mínění z roku 2010 žádá téměř 90 % dotázaných nový hospodářský řád, v němž má mnohem vyšší hodnotu než dosud ochrana životního prostředí a který usiluje ve společnosti o sociální rovnováhu.

Družstevní hospodaření

Družstevní hospodaření je souhrnný výraz pro nejrůznější koncepce a projekty ekonomického jednání, které mají jedno společné: jednotliví hráči jednají ve spolupráci ne konkurenčně.

Zatímco kapitalistické tržní hospodářství sází na vzájemný zápas, na konkurenci jednajících hospodářských subjektů, staví kooperativní hospodaření na spolupráci účastníků.

V pozadí stojí poznatek, že hospodářský život má být určován těmi hodnotami, které jsou důležité pro zdařilé soužití. Pro všední dny, pro soužití s přáteli jsou důležité hodnoty jako úcta, spolupráce, sdílení a vzájemná pomoc. Když jsou tyto hodnoty tak důležité a správné, proč by neměly platit také pro ekonomický život?

Krátká informace: zpráva o ekonomii obecného dobra

Zpracovat zprávu o obecném
dobru: Proč, k čemu a jak?

Co?

Prostřednictvím bilance obecného dobra měří podnik (ať soukromý, nebo veřejný, ať charitativní nebo orientovaný na zisk, ať velký nebo malý, každé odbornosti) svůj příspěvek k veřejnému dobru demokratické společnosti. Konkrétně hodnotí, jak naplňuje pět základních ústavních hodnot demokratických států: lidská důstojnost, solidarita, udržitelnost rozvoje, spravedlnost a demokracie. Za to může získat maximálně 1000 bodů, kterými pak označuje své výrobky v podobě pětibarevného semaforu. O co lepší je výsledek bilance obecného dobra, o to větší pak mohou být právní přednosti takového podniku: v oblasti snížené daně z přidané hodnoty, nebo nízkých celních tarifů až po přednost při veřejném nákupu.

K čemu?

Vyhotovení přehledu obecného dobra přináší následující výhody:

Smysluplnost: Přemýšlení a zabývání se ekonomikou obecného dobra může organizaci pomoci opětovně najít svůj smysl a účel: Co je účelem mého podniku a jak jeho prostřednictvím přispívám k obecnému dobru?

Rozvoj organizace podniku: Etický pohled z úhlu 360 stupňů utváří vědomí toho, co podnik konkrétně dělá a jak může dosáhnout vyššího stupně odpovědnosti a věrnosti hodnotám.

Zjištění statusu quo a kontrola:

Prostřednictvím vyhotovení zprávy o obecném dobru se zdokumentuje aktuální „etický status quo“. A díky vzájemnému vyhodnocení nebo externímu auditu získá podnik kritický pohled zvenčí.

Průhlednost ve vztahu ke všem

partnerům: Bilance obecného dobra nabízí přehledný pohled do podniku a může pomoci získat nové zákazníky či spolupracovníky.

Průkopnická role: Podniky, které tento přehled obecného dobra vypracovávají, se aktivně podílejí na utváření alternativního hospodářského systému.

Sít' a synergie: Díky vyhotovování hodnocení se podnik zapojí do sítě stejně smýšlejících a s nimi může rozsáhle spolupracovat, ať už jde o sdílení know-how, či úvěry, nebo dokonce vlastní měnu.

Jak?

V bilanci obecného dobra se pomocí 17 ukazatelů se popíše žitá praxe obecného dobra. Základní otázka pro každý ukazatel zní:

„*Jak žiji danou hodnotu v kontaktu se skupinou s níž se setkávám (zákazníci, spolupracovníci)? Co konkrétně se v mém podniku dělá pro rozvoj hodnot?*“

Přitom je třeba daný stav popsat tak, jak skutečně je. Popis ukazatelů v návodu má sloužit jako pomůcka pro celou šíři možností dalšího rozvoje nejrůznějších aktivit v podniku. Příručka pro zprávu o obecném dobru je zamýšlena jako podpůrná pomůcka; není to žádná „Bible“, kterou je nutné doslovně následovat.

K získání prvního přehledu existuje asi 30 minutový **rychlí test**. V případě, kdy podnik chce jít k hodnocení hlouběji, ale ještě nemá dost zdrojů pro úplnou bilanci obecného dobra, může navázat **vstupní zprávou**.¹

1 Všechny důležité dokumenty lze získat na webové stránce Ekonomie obecného dobra:

<https://www.ecogood.org/services/downloads> nebo na našem novém <http://balance.ecogood.org/matrix-4-1-de/veroeffentlich-aka-finale-dateien>

Body

Každý přínos podniku k obecnému dobru, který přesahuje zákonem stanovené závazky, je pozitivně ohodnocen body. Vzorové podniky dosáhnou maximálně 1000 bodů. Pro první představu běžné podniky získávají ohodnocení 100 – 0 bodů. Ty podniky, které zatím postoupily nejdále dosahují zatím 600 - 700 bodů. Cílem je nepřetržitý vývoj v malých krocích a tím „plíživá proměna“ podniky od orientace JÁ k orientaci MY.

Otázky k procesu

První významnou pomocí je, když si podnik prohlédne zprávy podniků srovnatelné velikosti, které se vydaly na průkopnickou cestu v oblasti ekonomie obecného dobra. Podnik, který hledá zkušenosti a podporu pro zpracování zprávy, se může obrátit na certifikované poradce nebo na regionální hodnotitele.

Seznam certifikovaných poradců lze nalézt na stránce:

<https://www.ecogood.org/allgemeine-infos/gwoebewegung/akteurinnen-kreise/beraterInnen>.

Seznam regionálních skupin:

<https://www.ecogood.org/allgemeine-infos/bewegung/regionale-energiefelder>.

Cílem tohoto snažení je, aby se průkopnické podniky spojily do „učících se skupin“ po pěti maximálně deseti podnicích a společně vytvářely bilanci a společně také navzájem vyhotovily hodnocení („Peer-evaluace“), dříve než se následně obrátí na externího auditora.

Otázky k obsahu, zpětné zprávy

K obsahu příručky nebo k otázkám k jednotlivým ukazatelům existuje webová stránka fungující na principu wikipedie.

<https://wiki.gwoe.net>. Na této stránce lze vždy najít aktuální stav hodnocení, a navíc existuje možnost klást otázky, přicházet s poznámkami, zkušenostmi nebo návrhy změn.

Definice solidární ekonomie

Solidární ekonomie je pestrý pojem. Pestrý proto, že přináší barevné množství nejružnějších iniciativ a podniků. Všichni ale mají jedno společné: ve středu pozornosti stojí člověk a životní prostředí.

Na prvním místě nestojí zisk, ale hodnoty jako lidská důstojnost, obecné dobro, spolupráce, důvěra a spravedlnost.

Solidární ekonomie je konkrétní alternativou ke konkurenční ekonomii, které vládne kapitál.

Svépomocná organizace
starších lidí pro starší lidi

Družstva důchodců Riedlingen / Německo

Družstva důchodců v Riedlingen je svépomocná organizace starších lidí pro starší lidi v Riedlingen, městě, které má 10 000 obyvatel a leží ve spolkové zemi Bádensko-Württembersko v Německu. Družstvo důchodců je v Riedlingen existuje od roku 1991 a má v současné době asi 650 členů. Pracuje podle principů družstevního hospodaření, ale právní postavení jako zapsaný spolek a je nezávislý a finančně soběstačný.

Základní myšlenka

Mnoho lidí je po odchodu do důchodu ještě vitální a zajímá se o různé aktivity.

Uvedené svépomocné zařízení nabízí těmto lidem zajímavé aktivity a současně i možnost je jistou předpřípravou na stáří. Tito lidé pracují v čase po zaměstnání v zařízení, které si sami vytvořili, za velmi malou odměnu.

Když sami potřebují pomoc, využívají služby tohoto družstva seniorů.

Heslo

Organizujeme pomoc starším lidem a využíváme přítom potenciál starších lidí.

Služby

Družstvo důchodců nabízí množství služeb, aby jejich členové mohli až do konce života zůstat ve svém dosavadním životním prostředí: jde o pomoc s jídelm, dovozem, odvozem, o návštěvy, pomoc v domácnosti a s malými technickými problémy, péčí o zahradu, denní péči, zabezpečení bezbariérového bydlení, péče o nemocné s demencí.

Zvláštní zisk

Plán začal jako svépomoc starších lidí. Je to projekt srovnatelný se stářím. Senioři se angažují pro seniory.

Služby jsou placeny. Podle tamních zkušeností není možné, najít dost lidí, kteří by byli ochotni pracovat s pojištěním a na čestném, neplaceném základě. Získat a motivovat potřebný, poměrně značný počet lidí je možné jen za určitou odměnu.

Služby musí být pro uživatele, kteří v praxi nedisponují žádným velkým příjmem, dostupné. Většina spolupracovníků nesmí, podle speciálního sociálně-právního regulativu, vydělat víc jak 2400 Euro a dostávají hodinovou mzdu 6,80 Euro. Spolupracovníci již většinou nejsou zaměstnaní a chtějí si něco přivydělat k důchodu.

Působení a ohlas

Na projektu se podílí velký počet členů a uskutečňuje nejrůznější aktivity. Jde o pilotní projekt, který našel značnou odezvu a je podobně uskutečňován na řadě dalších míst. Je vhodný k tomu, aby se snažil minimalizovat problémy, které souvisí s demografickou proměnou. Projekt na vzorovém místě v Německu, v Riedlingen ve venkovském prostředí odstraňuje určitý nedostatek v potřebách lidí, ale za specifických podmínek (mzda za vykonanou práci je na finančně nízké úrovni).

Kontakt

Josef Martin, Färberweg 20, D88499 Riedlingen, Tel.: 0049 (0)7371-8394. info@martin-riedlingen.de.
www.martin-riedlingen.de

Sousedí pro souseďy

Organizovaná
sousedská pomoc
v Aldersbachu/Německo

Místo

- Prosperující obec v kraji Pasov/Passau
- V místě jsou průmyslové podniky s 2000 zaměstnanci
- Zemědělské okolí
- Obec Aldersbach je správně tvořena centrální obcí a několika místními částmi, které mají své vlastní dějiny a svůj profil
- V infrastruktuře nejsou žádné problémy kromě nedostatečné veřejné osobní dopravy
- Obec Aldersbach dosáhla nadregionálního významu uspořádáním výstavy věnované bratřím Asamovým (1986) a u projektu „Bier in Bayern“/Pivo v Bavorsku (2010)

Projekt

Organizovaná sousedská pomoc „Sousedí pro souseďy“ chce dobrovolnickým způsobem bezplatně pomáhat pomoc potřebujícím osobám všech věkových kategorií.

2.1. Vznik a dějiny

- Koncem roku 2012 zorganizoval Vzdělávací institut KIFAS (obecně prospěšná společnost s ručením omezeným) ve Waldmünchenu v Německu dotazníkovou akci v níž zjišťovala potřebu služeb pro zlepšení kvality života starších lidí.

- V březnu 2013 byly v rámci „Dílny pro budoucnost“ ve obci Aldersbach zveřejněny výsledky této dotazníkové akce. Při této akci bylo shromážděna i řada nápadů, jak pomoc realizovat.
- Jako jeden z nejzajímavějších nápadů se jeví založení organizované sousedské pomoci.
- Pětičlenná organizační skupina připravuje, za odborné podpory Bernarda Edera z KIFASu založení „Centra sousedské pomoci“.
- Obyvatelstvo Aldersbachu bylo pozváno prostřednictvím rozeslaných letáků a článků v novinách k první veřejné akci.
- Na této akci se sešlo 26 osob, které vyjádřily ochotu aktivně se podílet na akcích organizované sousedské pomoci. Pomáhající stejně jako potenciální příjemci pomoci byli zaznamenáni do přehledných tabulek, aby mohla být koordinovaná pomoc zahájena.
- Pravidelně měsíčně se uskutečňují setkání formou stálého stolu, u něž si účastníci jednak setkávají, jednak si vyměňují zkušenosti s touto formou pomoci a svou zkušenost sdělují dalším zájemcům o pomoc. Tato setkání se opakovaně konají podle pravidelného harmonogramu v jednotlivých částech města Aldersbachu proto, aby žádná část města nebyla zanedbávána.

2.2. Aktivity sousedské pomoci

- Služba dopravy - odvezení a přivezení potřebné osoby
- Pomoc s vyřizováním úředních záležitostí
- Sousedská návštěva
- Dohlédnutí na dům/byt v době cesty či hospitalizace
- Zaopatření domácího zvířete v době cesty či hospitalizace
- Malé řemeslné opravy v domácnosti

Zkušenosti a výhled rozvoje

- Charitní služba vyzývá k využití služeb této Sousedské pomoci
- Předsednictva různých spolků upozorňují seniory na možnost využití této pomoci
- Je třeba početně navýšit skupinu pomáhajících
- V některých případech je třeba potřebným ukázat i limity této pomoci
- Potřební v nás vidí záložní, nouzovou pomoc, jako pomoc, která je k dispozici, když není jiná možnost k dispozici nebo selže.

Kontaktní adresa:

Heidy a Dieter Rabs, pověřenci seniorů
v obci Aldersbach,
E-Mail: rabsohio@t-online.de
Tel: 08543-624245 nebo 0170-6607544.

Organizované sousedské pomoci

V posledních letech je v Německu patrný nárůst v zakládání organizovaných skupin sousedské pomoci.

Tato sousedská pomoc v sobě spojuje naléhavou a důležitou potřebu o zabezpečení pomoci a nabízenou ochotou a potenciálem pomoci.

Východiskem se stává jakási mezera ve sféře péče a pomoci. Stále více lidí potřebuje a chce služby, které jsou na jiné než placené a profesionální úrovni služby. K tomu lze započítat pomoc při nákupu, při vyřizování úředních záležitostí, také pomoc při dopravě a konečně i naslouchání starostem a radostem seniora.

To se týká především seniorů, kteří zůstávají v domácím prostředí a jsou poměrně izolováni, také lidí s nízkými příjmy, nebo rodin s mnoha dětmi. V návaznosti na to organizují angažované občanské skupiny jak ve venkovské oblasti, tak ve větších městech organizovanou sousedskou pomoc.

Jsou pro ni vytvořeny tři koncepty:

1. **Dobrovolnický činní lidé poskytují bezplatnou pomoc, aniž za ni přijmou jakoukoliv protislužbu**
2. **Existuje dávání a přijímání: každý zúčastněný něco dává a něco přijímá. Taková sousedská pomoc funguje jako jakýsi výměnný kruh. Početní jednotkou se zde stává vydaný čas.**
3. **Aktivní lidé dostávají malou hodinovou mzdu mezi 6 – 8 Euro.**

Následně byly představeny tři projekty sousedské pomoci: z Aldersbachu, Mengkofen a z Riedlingen, vše menší obce v jižním Německu. Pro založení podobné sousedské pomoci je zapotřebí angažované skupiny občanů, kteří tuto myšlenku naplánují formou projektu a krok za krokem ji pak zodpovědně uskutečňují.

Taková skupina sousedské pomoci je natolik úspěšná nakolik se zapojí lidé, kteří pomoc potřebují a kteří pomoc poskytují. Na počátku je třeba uskutečnit analýzu daných potřeb, abychom zjistili zda je v obci k uskutečnění sousedské pomoci potenciál nebo zda náhodou již podobná pomoc v obci neprobíhá. Následně je třeba se rozhodnout pro některou z uvedených koncepcí pro realizaci sousedské pomoci. V dalším kroku se dobře promyšlenou propagační akcí pozvou občané k prvnímu setkání. Při tomto setkání se ukáže, zda se najde dost osob, které se chtějí do projektu sousedské pomoci zapojit.

V dalších krocích je třeba prodiskutovat a uvážit, jakou strukturu pro sousedskou pomoc zvolíme, kdo převezme za jakou část práce odpovědnost, jak budou organizována setkání a jak se bude účtovat.

Solidární ekonomie – být sám aktivní

Otázky přenesení nápadu do vlastní praxe

Solidární ekonomie je důležité společenské hnutí, které chce podnítit zcela konkrétní, jednoduché, demokratické projekty a iniciativy. Uvedené příklady praxe nás chtějí podnítit k jejich uskutečňování i v našem okolí. Žádný projekt neprobíhá zcela stejně. Proto zde nechceme uvádět žádný podrobný návod, ale formulovat otázky, které podnítí promyšlení a uskutečnění podobných iniciativ. Jsme si vědomi toho, že je zapotřebí brát v úvahu specifické lokální, regionální a národní podmínky.

Příklady praxe nám ukazují: mnoho je možné, mnoho je uskutečnitelné. Nechte se inspirovat!

- ? Jaké téma mě zajímá?
- ? Jakých lidí se téma týká jako zájemců a jako expertů?
- ? Jaký časový rámec je třeba mít zvláště na paměti: Začátek? Konec? Přípravu?
- ? Jaké partnery potřebuji pro uskutečnění?
- ? Jako mohu nadchnout ostatní k účasti?
- ? Jaké zdroje/ prostory/ materiál/ náklady/ reklamu potřebuji k uskutečnění?
- ? Kdo nebo co může zabránit uskutečnění mého plánu? Jak na to mohu reagovat?
- ? Kdy je pro mě projekt úspěchem? S jakými výsledky se projekt uzavře?
- ? Co se mohu naučit z probíhajících projektů?
- ? Co musím uvážit při přenášení konceptu projektu do mé situace?

Půvab a naděje solidární ekonomie jako odpověď na hospodářskou krizi

Ve většině členských zemí Evropské unie jsou za základní problémy považovány nejistá hospodářská situace (33 %) a nezaměstnanost (29 %). Není divu. Sociální propast, sociální nerovnost se v celé Evropské unii i v jednotlivých členských zemích stále zvětšuje. Rozdíly v příjmech a rozdíly v majetku mezi bohatými a chudými stále rostou. Střední skupina se pomalu ztrácí. Stále více lidí žije v problematických pracovních podmínkách. Mnozí ztrácejí tvář v tvář rostoucí nejistotě a vysoké nezaměstnanosti perspektivu na vlastní plánování života.

Aktuální hospodářská, dluhová krize a krize Eura otřásla v Evropské unii

důvěrou v ekonomii, které dominuje kapitál. Mnohé členské státy prožívají dramatické dopady na životní potřeby svých občanů. Dramaticky roste nezaměstnanost a chudnutí obyvatel.

Mnoho lidí chce, aby tomu bylo jinak. Chtějí alternativní hospodaření k ekonomice, která spočívá na konkurenci a chiméře stálého růstu. Chtějí společenství, chtějí spravedlnost a solidaritu, chtějí jiné principy jednání pro sebe samotné i pro politiku.

Projekt hledá stopy solidární ekonomie. A nalézá je. Nalézá rozmanité konkrétní, tvůrčí a praktické modely a projekty solidární ekonomie.

Akce solidární ekonomie, které zde představujeme, překonávají bezmocnost našich občanů tím, že se sami organizují a uskutečňují projekty ve prospěch znevýhodněných osob. Tímto způsobem příkladně uskutečňují evropské hodnoty jako je solidarita, spravedlnost, vlastní iniciativa a spolupráce.

Solidarita, taková je společná zkušenost, je pak mocným nástrojem, když existuje vnitřní soudržnost a společné přesvědčení o věci. To zakládá důvěru v to, že náš společný zájem nebude nabourán/narušen.

Porozumět ekonomii hrou

Simulační hra

1. Definice

„Vyprávěj mi a já zapomenu, ukaž mi a já si vzpomenu, dovol mi to dělat a já porozumím“. (Konfucius)

Simulační hra je efektivní didaktická metoda jak poznávat společenské souvislosti, struktury a procesy a jak procvičovat vlastní strategické jednání. Je to možné, protože simulační hry sice částečně abstraktně, ale přesto reálně odrážejí komplexní systémy. Velkou měrou se zde daří samostatné učení. Tato metoda se velmi osvědčila při rozvíjení občanských kompetencí.

2. Formy simulační hry

Existuje řada forem simulační hry. Ty jsou závislé na nejrůznějších parametrech, jako je rozsah rozhodování, forma simulované instituce, stupeň svobody při rozhodování, otevřenost a komplexnost, způsob vyhodnocování, místo dění, zúčastněné osoby i způsob interakce. Prostřednictvím proměny vyjádření zmíněných parametrů je možná změna důležitých charakteristik jako je mechanismus, integraci a výsledek učení.

3. Didaktika

Simulační hru můžeme použít například pro uvedení do tématu, pro vypracování učební látky či její prohloubení.

Rozlišujeme uzavřenou a otevřenou simulaci. Při uzavřené simulační hře jsou problém a jednotlivé role předem dány, zatímco při otevřené simulaci musí být stanovení problému a rozdělení rolí utvářeno ve spolupráci s aktéry hry. Přičemž jsou jisté možné i jisté varianty obou způsobů.

4. Fáze

Při uskutečnění simulační hry se musí brát na zřetel a zachovat následující fáze:

1. **Přípravná fáze: organizační věci, stanovení problému a cíle, přidělení rolí, zajištění a sestavení důležitých faktů pro hru.**
2. **Fáze hry: improvizace, akce, výstup.**

3. **Ohlédnutí na výsledek: výměna zkušeností, vyhodnocení, kritika.**

5. Zlepšování kompetencí

Použitím metody simulační hry se cvičí a zlepšují jak poznávací, tak komunikační schopnosti. Komunikační schopnosti („Soft Skills“) se především procvičují v následujících oblastech: schopnost rozhodování, síťové myšlení, schopnost vedení, schopnost vyjednávání, schopnost prosazení se, schopnost týmové spolupráce a dovednost moderování.

Poznávací schopnosti se budou v tom či onom oboru zlepšovat jak v jednotlivých fázích simulační hry, tak pomocí prohloubení znalostí, využití znalostí, procvičování aktivity a získávání zkušeností.

6. Zkušenosti

Simulační hra nabývá, jako metoda orientovaná na konkrétní jednání a pro zprostředkování komplexních souvislostí hospodářství, politiky a společnosti, stále více na významu. Účastníci přitom přebírají roli jednotlivých herců v předem vymezeném scénáři a může tak zažívat probíhající procesy.

Po zkušenostech ze vzdělávací práce se simulační hry velmi dobře hodí pro zprostředkování klíčové kvalifikace ve třech oblastech: odborná kompetence, metodická kompetence, a sociální kompetence. Posílí se také schopnost k nesíťování celostní myšlení a jednání.

Navzdory nezbytné značné didaktické redukci je možné prostřednictvím metody simulační hry zprostředkovat a porozumět komplexitě ekonomických a politických procesů. Účastníci získají cit pro probíhající těžké procesy rozhodování a pro všechny s tím související faktory. Prostřednictvím simulace se probudí potřebné porozumění k pochopení politického dění, protože průběh simulační hry je postaven na napodobování reálných procesů rozhodování.

Příklad simulační hry: cesta džín (Jeans) kolem světa

Stanovení úkolů:

Tým tvoří představenstvo firmy, která vyrábí a prodává džíny. Máte za úkol prodat 12.500 kusů džín. Musíte je ale nejdříve vyrobit. Pro výrobu je stanoveno několik výrobních kroků od plánování až po prodej, které musíte zadat výhodně a s dobrou kvalitou.

Ke každému kroku výroby najdete v příložených podkladech nejrůznější nabídky jednotlivých zemí. Každá země vám vyhotoví návrh nákladů za provedení vaší zakázky. Návrhy nákladů jsou propočítány pro výrobu 12,500 kusů džín a zahrnují již nezbytné dopravní náklady materiálu. Dále můžete z příložené listiny vyčíst, zda daná země vykořisťuje své zaměstnance (dětská práce, nejnižší mzdy), nebo zda se pracuje s jedovatými látkami (např. rakovinotvorným formaldehydem při barvení).

Když jste pro každý krok výroby zadali požadavek na příslušnou zemi, získáte celkovou kalkulaci, v níž jsou zahrnuty veškeré náklady, získáte celkovou kalkulaci v níž jsou zahrnuty všechny výrobní kroky se vzniklými náklady. Z této kalkulace má být zřejmé následující:

- Cena jedné džín při výrobě 12.500 kusů
- Vámi dosažený zisk při prodeji 12.500 kusů džín.
- Celková kvalita konečného výrobku (Průměr všech jednotlivých kvalitativních ukazatelů vámi zvolených zemí).

Při Vašem výběru zemí dbejte také na poměr ceny a výkonu a také na vaši pověst (důležité!).

Druhý úkol

Vyhotovte pro vaše džíny reklamní plakát, prezentaci navazující na skupinovou práci. Plakát má ukázat následující:

- Název vaší firmy,
- prohlášení o neznečištění životního prostředí vašimi džínami,
- cena Vašich džín,
- kvalita vašich džín
- a pochopitelně úspěšně reklamní slogan!

Na závěr byste měli ostatním v dobré reklamní prezentaci představit vaše džíny. Měli byste se pokusit pokud možno všechny přesvědčit o vašich vynikajících džínách, tak že si je na závěr každý nejraději hned koupí.

Cestu, kterou vaše džíny prošly (cesta kolem světa), naznačte pomocí barevných puntíků v rámci prezentace na připravené mapě světa (používejte pouze jednu barvu).

Promyslete si také, kdo převezme kterou část prezentace. Každý člen předsednictva by měl dostat slovo.

Plánování				
	Cena	Vykořisťování	Jedovaté látky	Kvalita
Německo	185 000 €	Ne	Ne	****
Itálie	50 000 €	Ne	Ne	*
Francie	150 000 €	Ne	Ne	****
Design				
	Cena	Vykořisťování	Jedovaté látky	Kvalita
Rakousko	220 000 €	Ne	Ne	***
Německo	280 000 €	Ne	Ne	*****
Česká republika	20 000 €	Ne	Ne	*
Maďarsko	20 000 €	Ne	Ne	*
Francie	145 000 €	Ne	Ne	****
Pěstování a sklizeň bavlny				
	Cena	Vykořisťování	Jedovaté látky	Kvalita
Kazachstán	40 000 €	Ano	Ano	***
Indie	35 000 €	Ano	Ano	***
Čína	30 000 €	Ano	Ano	***
USA	200 000 €	Žádné informace	Ne	*****
Tkání bavlny na přizí				
	Cena	Vykořisťování	Jedovaté látky	Kvalita
Turecko	30 000 €	Žádné informace	Ne	****
Nigérie	15 000 €	Ano	Ne	***
Velká Británie	150 000 €	Ne	Ne	*****
Čína	10 000 €	Ano	Ne	***
Barvení přize				
	Cena	Vykořisťování	Jedovaté látky	Kvalita
Taiwan	15 000 €	Ano	Ano	***
Maroko	30 000 €	Ano	Ano	****
Tajsko	10 000 €	Ano	Ano	***
Německo	185 000 €	Ne	Ne	*****
Tkaní látky				
	Cena	Vykořisťování	Jedovaté látky	Kvalita
Irsko	20 000 €	Ano	Ne	***
Indie	15 000 €	Ano	Ne	**
Bangladéš	11 500 €	Ano	Ne	**
Německo	120 000 €	Ne	Ne	*****
Polsko	40 000 €	Ne	Ne	****
Podšívka a etikety				
	Cena	Vykořisťování	Jedovaté látky	Kvalita
Francie	150 000 €	Ne	Ne	****
Itálie	45 000 €	Ne	Ano	**
Německo	195 000 €	Ne	Ne	*****

Nýty a knoflíky				
	Cena	Vykořisťování	Jedovaté látky	Kvalita
Německo	75 000 €	Ne	Ne	*****
Francie	50 000 €	Ne	Ne	****
Itálie	20 000 €	Ne	Ne	***
Sešití džín				
	Cena	Vykořisťování	Jedovaté látky	Kvalita
Maroko	35 000 €	Ano	Ne	***
Nigérie	10 000 €	Ano	Ne	**
Bangladéš	7 500 €	Ano	Ne	***
Filipíny	8 000 €	Ano	Ne	**
Německo	170 000 €	Ne	Ne	*****
Reklama				
	Cena	Vykořisťování	Jedovaté látky	Kvalita
USA	200 000 €	Ne	Ne	****
Švédsko	140 000 €	Ne	Ne	*****
Velká Británie	120 000 €	Ne	Ne	****
Irsko	90 000 €	Žádné informace	Ne	**
Německo	150 000 €	Ne	Ne	****
Prodej				
	Cena	Cena za 1 kus	Zisk	Kvalita celkem
Německo	20 000 €			
Nejlevnější		Nejdražší		
Celkové náklady	314 000 €	Celkové náklady	1 580 000 €	
Náklady na kus	34,89 €	Náklady na kus	176 €	
Kvalita (hvězdy)	2,3	Kvalita (hvězdy)	4,4	

Existuje možnost
opatřit džiny
ekologickou pečeti
pokud je zcela bez
jedovatých látek

Akce

„řidičský průkaz“

Umět jezdit s autem: možná nutné zlo pro to, aby se člověk mohl účastnit života společnosti. V každém případě jsou ročně tisíce, převážně mladých lidí, kteří nastoupí do procesu učení se, tomu, aby mohli získat řidičské oprávnění. Ve Flandrech i dnes existuje možnost, že uchazeče v rámci tohoto procesu učení doprovází dobrovolník.

Aby průvodce učení byl co nejlépe vybaven, vyvinul vlámský spolek kwb školící kurz. Nabídka je koncipována do dvou večerů. V prvním večeru mohou účastníci kurzu (převážně jde o rodiče) osvěžit své znalosti dopravních pravidel. V druhém večeru se účastníci seznámí, krok za krokem, s tím, jak stavět jednotlivé části praktických jízd. Je dosaženo několika cílů: jednak podpořit aktivitu jednotlivců, držet náklady autoškoly na nízké úrovni, poskytnout možnost dostatečně dlouho jízdu cvičit, aby novopecený řidič obstál v náročném dopravním provozu a dosáhlo se co největší dopravní bezpečnosti.

CO?

- Každý rok chtějí téměř všichni mladiství (18+) získat řidičský průkaz
- Připravit se k jeho získání mohou v autoškole
- V Belgii je možné se na jeho získání připravit formou „volného provázení“
- Kandidát řidičství má v tomto systému dobrovolnickou doprovázející osobu (otce, matku, ...)
- Hnutí kwb organizuje pro tyto dobrovolníky vzdělávací kurzy
- Vzdělávací kurz má dvojí podobu:
- Pravidla silničního provozu
- Krok za krokem učit se řídit auto

PROČ?

- Aktivovat lidi a vzdělávat je, aby mohli tuto doprovázející aktivitu vzít do svých rukou
- Držet náklady na získání řidičského průkazu co nejnižší – demokracie
- Vztah dítě a rodič nese v sobě velkou důvěru. Tím je možné ovlivnit pohodu za volantem a tím zvětšit s bezpečí v dopravě
- Systém „dobrovolného“ doprovázení se ocitá pod značným tlakem. Sílí tendence k větší profesionalizaci
- Jde o působit proti nátlaku trhu. Ne za vše je nutné platit
- Jde o to předávat hodnoty (bezpečnost dopravy, úsporná jízda, vědomí zdravého životního prostředí)

Kwb a Čisté šaty

Kvíz Čisté šaty

Kwb a World Solidarity (Světová solidarita – organizace pro třetí svět) spojili síly. Zvolili jsme si rezolutně vyzdvihnout čisté šaty.

14. dubna 2013 se zřítla továrna na šaty v Bangladéši. 1 129 oděvních pracovníků zemřelo. Mnoho z nich v době pracovalo na objednávkách pro západní oděvní řetězce. I vaše oblečení je vyrobeno v Bangladéši, jen se podívejte na štítek na svém svetru, blůze nebo tričko. Na tom není nic špatného, jen musí být bengálským oděvním pracovníkům umožněno pracovat, aniž by se při tom museli bát o své životy. Musí dostávat dostatečnou mzdu k životu.

Následující dva roky, Kwb vkládá na toto téma zvláštní důraz. Protože uznejte, nenacházíte často více Kwb v jednom tématu: podporujeme naše přátele na jihu, usilujeme, aby oděvní průmysl přizpůsobil svou politiku a věnujeme pozornost svému vlastnímu oblečení.

Podpořeno organizací World Solidarity, Kwb se v následujících nechá slyšet. V našich místních skupinách, s kvízem Čisté šaty a se zkušenými cestovateli.

Místní kvíz Čisté šaty

Všechny naše místní skupiny jsou pozvány na leden, únor a březen 2015, aby se připojili ke kvízu Čisté šaty. Je tu několik možností

1. Místní skupina organizuje kvíz Čisté šaty v průběhu celé události.
2. Místní skupina organizuje každoroční kvíz a tento rok bude na téma čistých šatů.
3. Místní skupina organizuje svůj vlastní obecný kvíz a přidá jeden nebo víc o okruhu otázek na téma čistých šatů.
4. Na členském setkání nebo jiné slavnostní události, místní skupina věnuje prostor malému kvízu Čisté šaty

Pro první dvě formule poskytne organizace World Solidarity plnohodnotný kvíz a animační materiály.

Pro poslední dvě formule dá World Solidarity okruhy otázek s odpověďmi.

Důraz je kladen na zábavu, ale s pevným základem obsahu. Je to moderní kvíz s otázkami na znalosti, ale i s činnostmi a předměty k sázení.

Je poskytnut také podpůrný materiál: prostírání a Kwb ubrousky. Navíc je tu samozřejmě podpora organizace World Solidarity, jak již bylo řečeno.

Výsledek

Plný kvíz nebo okruhy otázek s odpověďmi jsou poskytnuty zdarma jako podpůrný a animační materiál. Účastnický poplatek je také zaznamenán autonomně místní skupinou.

Bylo žádáno, aby, krom předání obsahového příběhu, také přiměli lidi reflektovat tento problém. Také je žádáno, a pro tuto akci poskytli kreativními způsoby (finanční) podporu. To můžou učinit například tak, že dají „virtuálnímu“ účastníkovi z Bangladéše možnost se zúčastnit a zaplatí jeho/její účastnický poplatek. Nebo že pro každou konzumaci, kterou tým přijme, poskytne „extra nápoj“ pro tohoto účastníka čistých šatů. Také vlastní kreativní způsoby jsou vždy možné.

Den Kwb: Sobota 21. března 2015 – Národní kvíz Čisté šaty

Z týmů, kteří se účastnili místního kvízu, mohou být vybrány týmy, kteří se zúčastní Národního kvízu Čisté šaty. To mohou být vítězné týmy, ale to není požadováno. Každý se může zúčastnit.

Navíc krom týmů Kwb a týmů z World Solidarity, zde na dni Kwb bude také řada dobře známých osob. S tímto mediálním představením chceme přilákat pozornost a roznést naše poselství. Také našim zkušeným cestovatelům je navrženo, že budou vyslanci pro toto téma.

Množství lidí z Kwb a World Solidarity odjíždí na jaře 2015 do Bangladéše nasbírat zkušenosti. Nejsou to „dobře známí“ účastníci, ale lidé z místních skupin, kteří chtějí vyzdvihnout tyto problémy a chtějí ohledně nich skutečně něco změnit. Tyto zkušenosti cestovatelé budou, spolu s pracovníky místních hnutí, sledovat místní pracovní podmínky. Nejen, že budou sledovat situaci, ale místní problémy bez pochyby také zažijí.

Po jejich návratu budou zorganizovány informační večery o těchto problémech. Tito **zkušení cestovatelé budou sdělovat svůj příběh po celých Flandrech**. Tímto způsobem chceme probudit obyvatele ohledně tohoto problému. Cíl není jen zvýšit povědomí, ale také vyjasnit, jak můžeme rozpoznat čisté šaty (a obzvláště ty „ne-čisté šaty“). Takto můžeme přinést změnu mentality: naučit zákazníka, jak se může rozhodnout pro čisté šaty.

Kampaň „chceme čisté šaty“

Nejen zákazník je důležitý. Západní spotřebitelské řetězce, kteří zadávají objednávky v Bangladéši jsou také zodpovědní za pracovní podmínky na pracovišti. Chceme vyrábět co nejlevněji, abychom maximalizovali zisk? Nebo si vědomě zvolíme férový nákup, s férovou placením a lidskými pracovními podmínkami.

Toto je mířeno na spotřebitelské řetězce, aby provedly aktivní kroky vstříc čistým šatům. Konkrétně k vytvoření **bezpečných a zdravých pracovních podmínek, k životu stačících mezd, svobody odborů a nezávislého dohledu nad oděvním průmyslem**.

Za tímto účelem byla založena **Fair Wear Foudation** (FWF – nadace pro spravedlivou výrobu oděvů). Některé oděvní řetězce a obzvláště menší firmy již podepsaly jejich **chartu**. Ujednání s mnoha ostatními řetězci jsou již v pokročilé fázi, připravené k dokončení. Proto **jarní kampaň** byla zahájena v roce 2014. Stále ale k vykonání zbývá mnoho.

Repair Café

Repair Cafes (opravné kavárny) jsou přístupná setkání, která jsou zdarma a kde si sousedé navzájem pomáhají na dobrovolné bázi opravovat všemožné předměty. Ty jdou od oblečení ke spotřebičům, nábytku a dokonce jízdním kolům a počítačům. Návštěvníci si vezmou porouchané předměty domů a začnou pracovat spolu s (dobrovolnými) experty, jako třeba elektrikáři, švadleny, tesaři, ... V Repair Café jsou dostupné nástroje a materiály k provádění všech možných oprav.

V Repair Café se návštěvníci učí, že opravovat věci je dobrou alternativou k jejich vyhazování a že tato alternativa je pro ně dostupná. Repair Café pomáhá snižovat množství odpadu. Navíc přispívá ke změně postoje, což je potřeba pro motivaci lidí k vytvoření udržitelné společnosti. Konečně Repair Café je také sociální událost: sousedé se setkávají novým a překvapivým způsobem. To vede k vytváření nových kontaktů v oblasti a podporuje sociální soudržnost.

Repair Café

Weggoien? Mooi niet!

Kleding - Meubels - Elektrische apparaten - speelgoed - computers - etcetera

Wat doe je met

Een cd speler die niet wil openen?
Je broodrooster die het niet meer doet?
Een kledingstuk waar iets fout aan is?
Je fiets die ziek is, mes dat bot is of hoe slijp ik een boor terug scherp?
De stekker aan een elektrisch toestel die stuk is?
En nog veel meer

Repair Café is

Een poging doen om samen kapotte spullen te repareren, Deskundig advies, ontmoeten en inspiratie opdoen.

In een goede sfeer gezellig samen tasje koffie of pintje drinken.

Kosten?

De gebruikte onderdelen!

Kom jij ook?

WAAR?

Locatie : "Klosterhof"
Adres : Oude Diestersebaan 1
PLAATS : Lommel

WANNEER?

Datum 5 april 2014
van 13 tot 17 uur

de kringwinkel

www.kwbkattenbos.be

Exellent
Autosoft computers
Computers - Printers - Netwerken - Multimedia

telenet center
Like us on facebook
autosoft.be

Blaasringel 38 - 3920 Lommel - Tel. 011 554 513 - www.autosoft.be

Velo Projekt

Ve Flandrech (severní část Belgie) zhruba 26 000 osob pracuje v takzvané Sociální ekonomika. Cíle projektů sociální ekonomika jsou: udržitelné začleňování do společnosti, boj proti sociálnímu vyloučení, právo na účast v společnosti prostřednictvím dávání příležitostí k sebevyjádření a důstojnosti.

Velo projekt je specifický projekt sociální ekonomika, který se snaží splnit tyto cíle pro osoby hendikepované, s nízkým vzděláním a staré pocházející z různých kulturních zázemí tak, že jim dá technický výcvik pro opravu jízdních kol. Zároveň je stimulován jejich přístup k práci, takže jsou pracovníci posílení k tomu, aby si po nějakém čase našli práci v běžné ekonomice. Momentálně má Velo projekt v Lovani (Leuven) 120 zaměstnanců.

Sociální ekonomika ve Flandrech (2012)

16 000 pracovníků (hendikepovaných, s nízkým vzděláním, starých, z jiných kultur)

Cíl

- Udržitelné začleňování do společnosti
- Proti sociálnímu vyloučení
- Sebevyjádření, důstojnost
- Právo na účast ve společnosti

Velo

Založeno v roce 1994

- městem Lovan (Leuven)
- univerzitou
- katolická organizace práce
- studenty univerzity

Cíl

- technický výcvik, pracovní postoj, dočasné zaměstnání s cílem nalézt po nějakém čase práci v běžné ekonomice
- ekonomická aktivita: provoz jízdních kol

Organizace

- ± 120 zaměstnanců (± 1 rok)
- Rozpočet 2014: 2 600 000 euro (56% prodeje; 43% dotace/podpora a opatření v oblasti zaměstnanosti)

Kdo?

- Žáci středních škol (15-18): polovina času škola – polovina zaměstnání
- Cizinci / uprchlíci
- Lidé nezaměstnaní více než 2 roky
- Lidé přicházející z psychiatrie (znovuzačlenění), vězení, ...

Aktivity

- Technický výcvik / podpora / hledání práce (\pm 80 osob/rok)
- Individuální pronájem kol (>15 000/rok) / opravy kol (>25 000/rok)
- B2B: firemní kola (>5 000), školní kola (>250), poradenství / kurzy
- Vývoj a inovace
 - Místa s koly na nádražích
 - Konzultace

Zodpovědnost ke společnosti

- Jak informovat lidi žijící v okolí o tom, co děláme?
- Jak zapojit lidi do naší práce
 1. Sběr starých nevyužívaných kol místní KWB skupinou
 2. Tvorba umění ve spolupráci s místním umělcem - „recyklovaná bílá“

Slevy a společné nákupy

Víceúrovňová motivace pro členství v Kwb

- Místní a/nebo regionální Kwb-aktivity
- Začlenění, osobní kontakt, přátelství
- Pojištění pro účastníky a dobrovolníky v průběhu aktivit
- Měsíční časopis
- Členské benefity a skupinové nákupy

Proč?

- Nový elán pro spolupráci mezi sociálním přínosem a podniky (něco přes 40 partnerských firem pro Kwb)
- Doplnkový osobní přínos z členství (vnější motivace)
- Odpověď Kwb na Zeigeist:
 - Rozšířená potřeba pro uznání
 - Ekonomická krize, dopadající na nižší a střední třídů

Co?

- Skupinové nákupy (1 – 2 za rok)
- Stálé výhody (internetová stránka & slevová brožůra)
- Dočasné nabídky (e-letter, časopis)
- Individuální i skupinové nabídky
- Přitažlivé pro téměř všechny segmenty členské skupiny

Příklady skupinových nákupů

- Plenky & výrobky péče o děti
- Ecover (mycí a čistící výrobky)
- Elektrická kola
- LED osvětlení
- Izolace střech
- Fotovoltaické solární panely
- Volleyballové míče
- Sanitární solární panely na horkou vodu

Poznámka: spojení na místní skupiny & aktivity.

Příklady výhod

- Recyklované inkoustové cartridge
- Hotely, restaurace a prázdninové domy
- Jídlo & nápoje
- Oblečení & příslušenství
- Sportovní vybavení
- Počítačový software

Sociální & udržitelný aspekt?

- Trvalé kontrolování profilů a aktivit partnerských firem
- Řídící výbor (dobrovolníci) s poradní úlohou
- Demokratický udržitelný konsumerismus (např. turismus s rodinami a nižší příjmy)

Radio Proglas

Příklad projektu, založeného na crowdfundingu (příspěvků od lidí) realizovaného v Česko republice v minulosti, krátce po Sametové revoluci, který je dnes dobře znám a slouží dobře svému účelu

Historie Rádía Proglas

- Vše to začalo, když katolický kněz Martin Holík se skupinou křesťanu, duchovních a laiků založil Nadaci Rádía Proglas krátce po Sametové revoluci
- Začali vysílat v polovině roku 1995 po získání vysílací licence
- První vysílač byl umístěn na Svatý Hostýn, poutní místo na 735 m vysoké Hostýnské hoře
- První studia a sídlo rádia byly umístěny v budově Biskupského gymnázia v Brně a zde je stále hlavní kancelář rádia. V roce 1995 mělo rádio jen 8 zaměstnanců

První celonárodní
České křesťanské rádio

Jak se to vztahuje ke crowdfundingu?

Rádio Proglas je neziskové rádio a nevysílá žádné reklamy. Je, a vždy bylo, financováno hlavně z dobrovolných příspěvků od lidí a posluchačů.

Vysílání Rádía Proglas

- Nyní má 16 vysílačů, které pokrývají okolo 1/3 plochy naší země v pásmu FM
- Je vysíláno také přes internet, digitální pozemní, satelitní i kabelové vysílání
- Některé staré pořady jsou udržovány dostupné v online zvukovém archívu

Druhy vysílaného obsahu

Vysílání se skládá z:

- Hudba různých žánrů, často klasická, duchovní, lidová, převážně od nezávislých autorů
- Mluvené slovo. Například o zajímavých událostech, zprávách, historických momentech, nebo rozhovory s hosty
- Programy pro děti, např. s vzdělávacím telefonním kvízem s cenami
- Zvukové přenosy ze mší svatých a důležitých křesťanských událostí, případně doplněné komentáři či simultánními překlady
- Pravidelné přeložené vysílání Rádía Vaticana

Televize dobrých
zpráv

TV Noe („Televize dobrých zpráv“)

- Jediné nekomerční rádio v České republice
- Vysílá česky a slovensky
- Katolické vysílání (katechismu katolické církve) otevřené i jiným křesťanským církvím
- Orientované především na křesťanského diváka
- Nezávislé na silných politických a ekonomických hráčích
- Žádná reklama
- Nabídka programů pro všechny generace
- Nabízí vzdělávací programy – akcentuje národní kulturní dědictví
- Zvláštní pozornost věnuje dětem a mládeži

Zahájení vysílání

- Vysílání zahájeno na jaře 2006
- Jako společný česko-slovenský projekt spolu se slovenskou TV LUX
- 2007 rozloučení – TV Noe ekumenické akcent, TV LUX katolické akcent
- Spolupráce s podobně zaměřenými partnery v Evropě
- Vysílání internetem, přes satelit, kabel, a DVB-T
- Ředitelem TV Noe je jeden z otců zakladatelů – salesián P. Leoš Ryška

Vysílání

- Značná část programu je vlastní výroby
- Spolupracuje s českými a slovenskými nezávislými producenty
- Některé programy vznikají ve spolupráci s Diecézními centry mládeže
- TV Noe pracuje se mladými začínajícími umělci a dává prostor pro prezentaci jejich tvorby
- Nabízí dvě zpravodajské relace : Zprávy z Vatikánu – Octava dies a vlastní zprávy z dění v domácí katolické církvi Noeviny
- Přináší zvláštní zpravodajství z velkých křesťanských setkání – Národní pout' na Velehradě, Světové dny mládeže ad.
- Převzaté programy zahraničních partnerských redakcí přináší často v ČR jako první

Leoš Ryška

Narozený 1963 ve Frýdku-Místku
Salesiánský kněz, režisér, filmový producent
Spoluzakladatel TV Noe, farář v Heřmanicích
Studium teologií v Litoměřicích, 1989 kněžské svěcení
1995 absolutorium na filmové vysoké škole v Zlíně
Založení společnosti Telepace, s.r.o.
Točí vzdělávací programy a dokumentární filmy
Provází na cestách České misijní dílo a točí filmy
v Ugandě, Malawí, Zambii, Oceánii, Indii nebo
Latinské Americe – Ekvádor a Paraguayi

Proč jméno NOE?

Praotec NOAH

- Činil dobro a měl naději (Gen 5,28 – 8,22)
- Bůh uzavřel smlouvu s Noem a zpečetěnou duhou
- Jméno Noe, hebrejsky Noah znamená pokoj a mír (Gen 5,29)
- Dobrá zpráva – holubice přináší zelenou větvíčku
- Televize dobrých zpráv by stěžejší měla lepší symbol

Team TV Noe

- Team tvoří spolupracovníci studia Telepa e a nadace Telepace
- TV Noe úzce spolupracuje s Radiem Proglas
- Podobně zaměření partneři se nachází doma i v zahraničí

Jak je možné podpořit TV Noe?

- Podpora modlitbou
- Sponsorstvím
- Členstvím v Klubu přátel TV Noe
- Jako KANOE – Kamarád Noe
- Dobrovolnou spoluprací a tvůrčími impulsy
- Finančním příspěvkem

Proč má televize Noe smysl?

- Je hlasem opomíjených
- Nabízí přátelství osamělým
- Dává šanci začínajícím tvůrcům
- Nabízí alternativu (Ne-) Spokojeným
- Otvírá perspektivy hledajícím

Sekem: Model budoucnosti

Interview

Jak vypadá podnik budoucnosti? Bude se starat jen o působivé hospodářské výsledky? Zcela jistě, domnívá se porota alternativní Nobelovy ceny.

Vyznamenala egyptskou hospodářskou skupinu Sekem za její příkladný přístup. Redaktor periodika SchrotzKorn Petr Gutting mluvil s jednatelem firmy Sekem Helmy Abouleish.

Poprvé byla alternativní Nobelova cena udělena podniku, říká Helmy Abouleish a představuje hospodářský model budoucnosti.

? Jak dalece je Sekem hospodářským modelem pro 21. století?

! Tato formulace, kterou nás ocenila porota alternativní Nobelovy, je pro nás velkou poctou. Ale my sami jsme na sebe takto nikdy nepohlíželi. Ale uskutečňujeme hospodářský model, o němž jsme přesvědčeni, že přináší Egyptu trvalý rozvoj. Ale čím více se bavím s lidmi z nejrůznějších oblastí celého světa, o to víc se ukazuje, že následující otázky jsou všude aktuální: Jak vypadá podnik budoucnosti? Co znamená sociální odpovědnost podniku? Jaký kulturní přínos může podnik mít? K čemu je to dobré, když to vyžaduje podporu budování komunit? Věřím, že se 26 lety našich zkušeností můžeme něco ukázat a něčím přispět.

? Co pro vás znamená velký zájem médií při slavnostním předávání ceny Vašemu podniku? Je to krátkodobé nadšení? Nebo se tímto ocenění rozvine zásadnější diskuse?

! Rád bych při této otázce oddělil dvě věci: hospodářský rozvoj Sekemu a debatu o otázkách vytváření komunit. Hospodářský rozvoj posledních pár let

je velmi úspěšný jak na místním trhu, tak také při exportu. Zaznamenáváme růst 30 – 40% ročně. Tak tomu bylo již i před udělením ocenění. Co se nyní připojuje, je otevřená diskuse o modelu Sekem: co vlastně znamená, jak se jím mohou ostatní inspirovat?

? Mohou se ostatní z vašich zkušeností učit?

! Velmi mě těší to, že k nám přichází stále více egyptských podniků a kladou otázky. Doufám, že tento zvýšený zájem bude trvat delší dobu. Bude zapotřebí ještě několika let, než se toto shromažďování zkušeností a výměna názorů promítne do praxe druhých podniků.

? Je možné tento model kopírovat?

Sekem není recept, je to společenství. Každé společenství potřebuje svou vlastní formu, aby se mohlo rozvíjet. Základní myšlenka Sekemu ale přenositelná je: Chce-li podnik podporovat trvalý rozvoj, musí být aktivní i v sociální a kulturní oblasti.

? To vzbuzuje dojem charitativního spolku?

! Podle našich zkušeností, prostřednictvím utváření společenství roste i sebemotivace spolupracovníků, také vzdělání a kreativita. Krátce: radost z práce. Samozřejmě to není možné poměřovat jedna ku jedné. Jsem ale přesvědčen, že mnoho z naší účinnosti vychází vývoje nových produktů, zvyšování kvality a utužování společenství. Vzdělání, výchova i další vzdělávání jsou pro úspěšnost naprosto nezbytné. Jek je to možné poměřovat, musí ekonomové ještě prozkoumat. Ale již nyní se na nás

obrací řada lidí třeba ze Světové banky, nebo z Mezinárodního měnového fondu, nebo Světového ekonomického fóra v Davidu. Chtějí vědět, jak se to projevuje, když se podnik sám vnímá jako učící se, sociální a kulturní společenství.

Důležitou součástí pro utváření společenství jsou ranní kroužky. Každý spolupracovník sdělí ostatním, co dělal včera a co bude dělat dnes.

? Investujete mnoho peněz do vzdělání a dalšího vzdělávání spolupracovníků. Vyrovná se to?

! Když se zamyslíte například nad národem, nebo zemí, tak je zcela nepopiratelné, že nejlepší investicí je investice do vzdělávání vlastních občanů. Jsme přesvědčeni o tom, že tato zásada platí i u menších společenství. Investujeme až 15% placené pracovní doby našich spolupracovníků do vzdělávání. Neboť zažíváme, že firmy jsou stále víc a víc hodnoceny podle toho, co jejich zaměstnanci umějí a znají. V době, jako je ta naše, nemůže být nikdy dost investováno do vzdělávání lidí. Je to pro nás podnikatelským rozhodnutím, jako je i každá jiná investice. Také vzdělání a dovednosti jsou důležitými faktory na hodnotové škále.

? Když byste německému podnikateli řekl: Zaplat' každému zaměstnanci denně jednu hodinu vzdělávání; tak asi odpoví: To nejde!?

! Já vím, ale o této otázce nerozhoduje teorie. Ale ty podniky, které neuznají hodnotu vzdělání, by si měly někdy udělat pilotní projekt alespoň na nízké úrovni. Pak uvidí, zda se to vyplatí. Při

investici do vzdělávání nejde o dárky či lásku k bližnímu, ale jde o investici, která se vrátí.

? Jak konkrétně v praxi znamená další vzdělávání?

! Existuje několik modelů vzdělávání. Jeden model – my jej nazýváme učit se prostřednictvím práce. Například při práci u šicího stroje, se společně zkouší, zda všechny operace – všechny pohyby rukou, které pracovní dělá, jsou opravdu ty správné a co neefektivnější. Druhý model se vztahuje na teoretické učení mimo pracoviště. Vyžaduje ale stálý kontakt k praxi. Začíná to již ve škole. Chceme, aby teorie a praxe byly vzdáleny jen minimálně. V opačném případě se mnohé z toho, co se žák teoreticky učí, nikdy nepřenesou do praxe. A naopak ponechá-li se praxe sama sobě, nedochází onomu potřebnému rozvoji, který dnes potřebujeme, aby byla firma životaschopná.

Zakladatel

Narozený 1963 ve Frýdku-Místku Dr. Ibrahim Abouleisch, otec Helmy Abouleische, založil Sekem. Dr. Ibrahim Abouleisch vyrůstal v egyptské podnikatelské rodině, v 18 letech odešel ke studiu do Štýrského Hradce. Pracoval pak na universitě a později v medicínské firmě. V polovině 70. let navštívil egyptskou vlast. Manželský pár byl šokován politikou vztahu k životnímu prostředí. Rodina se následně do Egypta vrátila a zde založila Sekem, což znamená něco jako „Životní síla Slunce“. Své zkušenosti shrnul v knize s názvem *Die Sekem-Vision*. ISBN 39323386779.

? Jeden z vašich nejmladších projektů v oblasti vzdělávání je Sekemská akademie věd a užitého umění, která zahájila činnost v roce 2000. Jaké jsou její cíle?

! Akademie je první fází plánované soukromé university Sekem. V akademii se mají vědeckým způsobem zpracovávat problémy, které máme v jednotlivých oblastech konkrétní práce. Například postupy práce v zemědělství, vývojové problémy ve farmaceutické výrobě, otázky podnikového hospodářství. Existuje ale také pracovní skupina, která se zabývá vztahem křesťanství a islámu. Kromě toho stále pracují vědci z Egypta i Evropy na inovativních výrobcích. Akademie tedy je na jedné straně jakýmsi výzkumným centrem, které bylo takzvaně vyčleněno z podniku. Na druhé straně nám umožňuje přiblížit se akademickému světu. Můžeme pozvat vědce k jednotlivým projektům, a tak získat okruh profesorů, s nimiž můžeme v příštím roce otevřít soukromou universitu. S nimi chceme vytvořit učební plány pro nové

akademické vzdělávání v oblasti podnikového hospodářství, farmacie, počítačové techniky. Toto vzdělávání má být velmi orientované na praxi.

? Finanční ocenění, které souvisí s udělením alternativní Nobelovy ceny ve výši 73.000 Euro věnoval Váš otec na rozjezd této university.

! Ano, peníze nám pomohou uhradit náklady plánování a celou plánovací fázi. Universita má být dobudována v časovém horizontu jedenácti let a má být tvořena 12 fakultami. Počet studentů by neměl přerůst 2500 – 3000.

? Němečtí příznivci přírodní stravy nakupují již dlouho produkty firmy Sekem, ale většinou to neví, protože jméno Sekem se na obalech neuvádí. Jak jsou značkou jsou dováženy výrobky Sekem pro německý trh?

! Jmenovat můžu zvláště Spielberger Natura, Lebensbaum, Alnatura, velkoobchod s ovocem a zeleninou Eosta, ale také Rapunzel, Bauck, Bingenjeimer Saatgut. Naše textilie najdete nejspíše pod značkou Alana, a mnohé další.

? Jakým způsobem přispěli k úspěchu Sekem němečtí bio spotřebitelé?

! Bez spolupráce s německým Demeter-Bund, s Demeterovými velkoobchodníky a výrobci v Německu by Sekem nedosáhl dnešní velikosti a významu. Nároky na kvalitu výrobků, které vzlyly právě také ze školení německého obchodního partnera, nám umožnili, prosadit dobře naše výrobky také na jiných trzích, například v Americe a Japonsku, ale i na domácím egyptském trhu. Udělení této alternativní Nobelovy ceny rozumíme vlastně tak, že se jedná o ocenění biologicky-dynamického hnutí.

? Apropos vývoz: Jaký je poměr mezi domácím a zahraničním trhem?

! V současné době zaujímá domácí trh asi 70% naší výroby. Export v posledních letech zaznamenává procentuální pokles, i když v absolutních číslech stále roste. Jsme pyšní na to, že Egypt má nejvyšší podíl biologických produktů ze všech neprůmyslových zemí.

? Jak dopadá na každodenní život v Sekemu Irácká a Blízkovýchodní krize?

! Skutečnou krizí arabských zemí není jen válka v Iráku nebo v Palestině. Největší výzvou jsou hospodářské

otázky. Jen když vyřešíme tato problémy, podaří se nám zvládnout politické konflikty. Naše obyvatelstvo roste příliš rychle, máme 104 miliónů práceschopných obyvatel ve 22 arabských zemích. 15% z nich jsou nezaměstnaní. V příštích 16 letech budeme muset vytvořit dalších 85 milionů pracovních míst. Musíme se zabývat otázkou, jak budeme moci být konkurenceschopnější.

Kdo je Sekem?

Jde o farmu zřízenou v roce 1977 v Egyptě. Na počátku bylo zúrodněno cca 70 ha půdy v pustině 60 km severovýchodně od Káhiry. Podzemním zavlažovacím zařízením se vytvořil prostor pro pěstování brambor, cuket, slunečnice, čaje, léčivých bylin a bavlny. Dnes zaměstnává asi 2000 osob a spolupracuje s 800 rolníky. Na projekt zúrodnění půdy navázal projekt pro zabezpečení infrastruktury: zbudovány školky, školy, nemocnice. Z projektu profituje asi 30 000 lidí v 17 sousedních obcích.

Další informace

Přehled o hospodářském, sociálním a kulturním životě v Sekem nabízí webová stránka www.sekem.com

Kreiskultur / Kultura kruhu

Říjen 2011

První kruhy se objevily kolem ohně našich předků. Až do dnešních dnů je střed kruhu místem, kde můžeme naše rozdílné pohledy proměnit na společnou vizi. Předpokladem toho je schopnost hovořit nikoliv proti sobě, ale spolu.

Kultura kruhu a komunikace

Základní forma udržitelných sociálních struktur a organizačních forem

Od Viviany Dittmar

V mnoha oblastech společnosti je patrné hledání jiné formy společné komunikace. Mimo náboženská dogmata nebo morální tlaky je tato „sametová revoluce“ výrazem globální změny ve společenském smýšlení jejíž dosah dnes můžeme nanejvýš tušit. Základem tohoto pohybu je odklon od konkurenčního a

individualistického smýšlení směrem ke spolupráci, vzájemné podpoře a upřímnému angažování se pro obecné dobro jako základu udržitelného, naplněného a spravedlivého životního stylu.

V tomto procesu přeměny se nám nabízí kruh jako prototyp sociální struktury života

našich předků. Když budeme naše sociální, hospodářské a sociální struktury utvářet na principu kruhu, vzniknou životodárné modely, které budou vyhovovat naší potřebě po nové formě soužití a spolupráce, a tím nám umožní blahobyt, který jde za pouhé hromadění materiálního bohatství.

Komunikace v kruhu

Hovořit spolu místo proti sobě

Od Viviany Dittmar

I když je kruh prototypem lidské společenské organizace, zdá se po staletích hierarchicky organizovaného soužití, tato forma jako zcela uzapomenutá. Ba ještě více, Hierarchické formy lidské komunikace se do naší osobní i kolektivní psychiky vryly tak hluboko, že většina z nás si komunikaci společenství nedovede bez této hierarchické struktury představit.

Současně jsme již i století svědky trvalého vývoje k pomalé ale stále proměně od hierarchických struktur směrem k větší účasti, společné odpovědnosti a hledání rozhodnutí k solidaritě a spolupráci.

Nejedná se o lineární vývoj, při němž následuje krok za krokem. Mnohem více dochází k této proměně při jistém tápání a hledání, váhání, s moha chybnými kroky, zjevnými kroky zpět, s blouděním, které v nás vzbuzují dojem, že jsme zcela zabloudili. Přesto to byly často nejtemnější místa našich dějin, které nám umožnily rozhodující krok dopředu. Jako nejmladší příklad můžeme vidět hrůzy tzv. Třetí říše a na jejich základě vzniklé smlouvy o lidských právech jako je Ženevská konvence, nebo v Jižní Africe po zániku apartheidu vzešlá „Truth and Reconciliation Committee“, které začaly psát novou kapitolu v dějinách mezinárodního práva.

Globální krize s níž je dnešní lidstvo konfrontováno, je bezpochyby jedním z nejsmutnějších momentů, které jsme zažili. A abychom tvářili v tvář nesmírnému rozsahu ekologických, sociálních a hospodářských výzev neresignovali, potřebujeme určitý výhled a perspektivu. Potřebujeme důvěryhodné modely, které nás přesvědčí o tom, že je možná nová forma společenského soužití. A že je možný rozhodný krok dopředu z této temnoty, a to v kultuře solidarity a spolupráce, v níž žijeme společně i s ostatními tvory ve vzájemné podpoře. Kultura kruhu je základní forma těchto modelů.

Co je kultura kruhu?

První kruhy se tvořili u ohňů našich prapředků. Zde se lidé shromažďovali, aby sdíleli teplo, ochranu a potravu. V průběhu času se zde rozvíjely komplexní sociální struktury, v nichž ale soudržný kruh byl základem jejich uvažování.

Christina Baldwin píše ve své knize *Calling the Circle*: „Kruh je forma, která odolala nedokonalostem lidského soužití a překonala dalekosáhlé sociální změny ... Kruh držel lidskou pospolitost pohromadě celých třicet tisíc let ... V epoše kruhu jsme prošli vývojem od lidí doby kamenné žijících v jeskyních k občanům v rozvinutých společnostech jako byla například miójská Kréta. Kruh nám pomohl to vše zahrnout do sebe. (Baldwin 1998, s. 38)

Neporušené domorodé pospolitosti jsou živoucími doklady takové kultury kruhu. Žijí v souladu se zákony přírody a to po celá tisíciletí. Při diskusích nad otázkou, jak můžeme my lidstvo dlouhodobě a trvale žít, poskytují nám základní principy domorodého způsobu života jistý pevný bod. A tak, i když pro nás životný styl domorodých národů pro nás není životaschopnou alternativou, můžeme v jejich základních principech odhalit základ udržitelného života a využít je pro naše moderní společenské formy, hospodářské a technické systémy.

Proč kruh?

Kruh je základní struktura všech přirozených procesů. Udržitelné modely, ať v sociální, ekologické či ekonomické oblasti mohou fungovat teprve tehdy, když se jim podaří přetvořit lineární formu fungování na model kruhu. Lineární model je konečný. Kruh se může stále obnovovat, pokud je v rovnováze a je možnost se v něm stále učit, jak nám to ukazuje po miliony let příroda. Kultura kruhu je sociální ekvivalent přírodních modelů.

Střed kruhu: důvěra a spolupráce

Abychom mohli pochopit kruh a ujasnit si, čím se liší od hierarchické struktury, musíme si především uvědomit, co jej drží zevnitř. Většina hierarchických modelů spočívá na strachu. Lidé se na nich podílejí ze strachu, protože si nedovedou představit, co by nastalo, kdyby se na nich nepodíleli. Hierarchický systém je udržován tlakem zvenčí.

Ne tak kruh. Kruh je formován a držen pohromadě vnitřní přitažlivostí. Kruh našich domorodých předků je dnes sdílenou vizí. To, co účastníky kruhu spojuje je stále důvěra, vzájemný respekt a ochota ke spolupráci, a to je uschopňuje převzít společnou odpovědnost.

Kultura kruhu vyjadřuje společnou odpovědnost za celek

V hierarchické společnosti je pojem odpovědnost vnímán negativně. Zpravidla se odpovědnost spojuje s vinou. Ta je podle možností delegována z vrchu dolů a ze zdola nahoru. Zcela v přirozenosti hierarchického systému tkví, dosáhnout co největšího vlivu při co nejmenší odpovědnosti. Čím víc se to zdaří, tím víc je moc a vliv vykonáván, aniž se kdo stará o důsledky toho stavu. Fatální důsledky tohoto modelu vidím dnes v plném rozsahu našich globálních environmentálních a sociálních problémů.

V kultuře kruhu je odpovědnost definována zcela jinak. Zodpovědnost znamená o něco převzít starost, o něco se starat. Můžeme dokonce jít tak daleko a říci, že

Komunikace v kruhu

Hovořit spolu místo proti sobě

Od Viviany Dittmar

odpovědnost je zde vnímána jako žitá láska. A společně nesená odpovědnost je základem pro solidaritu, spolupráci a soudržnost, které společně tvoří kulturu kruhu. Soudržnost proto, že skutečná kultura kruhu definuje celek nejen jako kruh, ale jako život v úplnosti. A tento pocit zodpovědnosti se vztahuje nejen k dnešnímu celému světu, jak jej dnes známe, ale jde ještě daleko za něj, a zahrnuje budoucí a minulé generace.

Vedoucí pozice v kultuře kruhu

Jako hierarchicky socializovaní lidé si pod pojmem komunikace v kruhu představíme takové společenské uspořádání, kde nikdo nemá vedoucí roli. Opak je ale pravdou. Kultura komunikace v kruhu požaduje a podporuje vedení. Ale i tento pojem, je zde zcela jinak definován. Každý v kruhu je pozván a vyzván, aby převzal vedení. Nejsilnější vedoucí roli převezme ten, kdo má největší kompetenci a je ochoten převzít co největší díl odpovědnosti. Tato role nemusí být definována, nemusí být volena. Mnohem víc vzejde přirozeně ze schopností jednotlivce, či požadavků dané situace. Protože každý v kruhu má jiné přednosti, spočívá největší kompetence v různých situacích u různých členů skupiny.

Protože zde vyžadovaná odpovědnost je všem společná, váže se na celek, není ani konflikt mezi více silnými vůdčími osobnostmi. Mnohem víc je tomu ve skupině tak, že každá vůdčí osobnost ve skupině je vděčná za každého druhého – dalšího, který přebírá odpovědnost. Neboť čím více lidí nese odpovědnost za celek, o to snazší je to pro každého jednotlivce. Čím více lidí převezme odpovědnost, o to silnější je kruh. V ideálním případě přebírá zodpovědnost za celek každý svým způsobem a podle svých kompetencí.

Modely nového vedení ve společném soužití i hospodářství

I když je poměrně snadné pochopit základy vedení ve smyslu komunikace v kruhu, o to těžší je její praktické uskutečnění. Velmi hluboko v nás i ostatních je zakořeněna nedůvěra k novému ve srovnání k zavedeným principům. Velmi pevná se jeví stará schémata, která odbourávají zodpovědnost a moc chtějí monopolizovat.

Ale přesto v každém z nás je hluboce zakořeněna touha vytrhnout se z tohoto omezení a vydat se do nové podoby společného soužití. Již jsme unaveni věčným bojem proti sobě navzájem a stále víc lidí je ochotno nejen odpovědnost převzít, ale i se o odpovědnost dělit.

Ale kde začít? Kde začneme s vymaňováním se z omezení, která jsme na sebe sami naložili a jak se odvážíme

udělat první kroky k novým paradigmatům? Začněme úvahou o tom, jak v našem kruhu chápeme odpovědnost a vedení? Zde jsou tři náměty, které se prolínají a pomůžou nám novou formu vedení nejen pochopit, ale i uskutečnit:

funkční vedení
rotující vedení
sdílené vedení

Funkční vedení

V hierarchické sociální struktuře existuje autorita, odpovědnost a rozhodovací pravomoc podle pozice, na níž jednotlivá vedoucí osoba v řídicím modelu pyramidy stojí. Petrovský princip zdůrazňuje pouze jeden aspekt problematiky tohoto systému. Petrovský princip ukazuje, že v hierarchickém systému každý člen může postupovat až na úroveň na kterou nemá předpoklady – kompetenci. Důsledkem toho je, že někteří lidé na jednotlivých hierarchických úrovních, jsou častou svou odpovědností přetížení. To si ale neodvažují přiznat, často ze strachu, aby na pyramidě nesestoupili níže, nebo z ní vůbec nebyli zcela vyloučeni.

Funkční vedení znamená, že rozhodnutí učiní ta osoba, která má největší kompetenci, kapacitu a ochotu převzít odpovědnost. Z toho vychází vedení, které není vázané na osobu, ale organicky rotuje.

Rotující vedení

Předpokladem pro rotující řízení je velká míra důvěry, sounáležitosti a kooperace v kruhu. Každý člen kruhu musí být ztotožněn s ideou ve středu kruhu a musí si být vědom toho, že na jeho úspěchu záleží úspěch celého kruhu a obráceně.

Vedlo volně rotujícího vedení, tak jak je popsáno výše u funkčního vedení, existuje možnost zavést rotující vedení podle předem pevně stanovených schémat. Tak je možné třeba zavést, že vedení zasedání rotuje podle předem stanoveného schématu tak, aby každý člen kruhu dostal příležitost, převzít tímto způsobem zodpovědnost. Podobným způsobem je možné podřídit rotaci podle více či méně pevných pravidel i jiné role, z čehož pak vychází sdílené vedení.

Sdílené vedení

Model sdíleného vedení spočívá v tom, že vedoucí pracovníci v klasickém slova smyslu vykonávají více pozic ve vedení, které mohou být od sebe odděleny, a pak mohou stát vedle sebe se zcela stejným hodnotovým oceněním.

Komunikace v kruhu

Hovořit spolu místo proti sobě

Od Viviany Dittmar

Zůstaneme-li u výše uvedeného vzoru vedoucího zasedání, dá se tato role rozdělit ještě do několika nižších rolí. Christina Baldwin a AnnLinnea popisují ve své knize *The Circle Way*, A Laeder in Every Chair role hostitele, jakéhosi majordoma (zajišťuje místnost konání akce), strážce a zapisovatele. Uvedené role chci v dalším ještě přesněji popsat, abych princip sdíleného vedení mohla přesněji popsat.

Hostitel (Der Gastgeber)

Úkolem tzv. hostitele je sdělit čas, místo, délku trvání a téma plánovaného zasedání všem zvaným osobám. Může to být osoba, která jednání iniciovala, ale nemusí. Hostitel může navíc převzít odpovědnost za místo konání společného zasedání, zajistí aby místnost byla pohodlná, vyvětraná, dobře vytopená, zabezpečená technickými pomůckami, že je k dispozici voda a že zasedání může probíhat formou kruhové komunikace.

Moderátor (Der Raumhalter)

Jeho úkolem během zasedání je strukturovat setkání, dá se tedy připodobnit roli moderátora. Při jednotlivých jednáních rotuje tato role. Jinak než u klasického jednání, nepřipadne tato úloha automaticky nejsilnější vedoucí osobě v kruhu. Rotuje od jedné osoby ke druhé mnohem častěji, než jiné funkce v kruhu.

Strážce (Der Hüter)

Jeho úkolem je sledovat jednání i vztahy členů kruhu z jistého nadhledu a zasáhnout v případě potřeby. Může použít i jistý akustický signál. Je vlastním kruhem pověřen, aby zasáhl. Kruh se shoduje na tom, že při zaznění sjednaného signálu bude strážci věnovat výhradní pozornost. Strážce zasahuje především v následujících případech:

Diskuse se odklání od tématu:

Jestliže strážce zjistí, že se diskuse ubírá jiným směrem než je téma zasedání, přeruší jednání krátkým signálem a upozorní skupinu na to, co se stalo. Jeho úkolem není vrátit skupinu zpět k diskusi o tématu, ale upozornit, že se od tématu odchýlila a vydala se jiným směrem. Kruh pak má sám možnost rozhodnout, zda se chce vrátit k původnímu tématu, nebo zda nově vzešlé téma musí vyjasnit dříve. Případně se projednávání nového tématu odročí na jiné zasedání, což protokolista patřičně zaznamená.

Napětí uvnitř kruhu:

Často brání efektivní komunikaci, spolupráci a doobrání se k rozhodnutí nevyjádřená a neodstraněná napětí. Strážce má za úkol na to upozornit. Může pak navrhnout různá opatření k odbourání napětí, aby tak byl opět vytvořen základ pro efektivní spolupráci. Příkladem proto může být minuta ticha, poradenství apod. K těmto bodům se ještě vrátím v pasáži komunikační prvky.

Přechod k jinému způsobu komunikace:

Podle stanového cíle v kruhu využívají různé způsoby projednávání. Strážce á za úkol, sledovat způsob jednání v kruhu a upozornit na vhodnost jiného způsobu projednávání dané věci, pokud se ukazuje, že zvolená metoda nepomáhá dojít řešení.

Potřeba přestávky:

Úkolem strážce také je sledovat energii a únavu jednajícího kruhu a navrhnout přestávku.

Zapisovatel (Der Protokollführer)

Úkol zapisovatele je všeobecně znám. Iv zde má zachytit jednotlivé názory na projednávané body a zaznamenat závěry jednání skupiny.

Přednosti sdíleného vedení pro komunikační strukturu v podniku

Největší předností sdíleného vedení, ať v podobě funkčního či rotujícího vedení, je společná zodpovědnost za úspěch v komunikaci. To vytváří prostředí spolupráce a vzájemného naslouchání. Zde uvedený scénář má být ovšem pouze příkladem pro jinou kulturu v podniku, kterou právě umožní kultura kruhu. Principy sdíleného, rotujícího i funkčního vedení, jak jsme je zde naznačili, je možné všeobecně přenést i na řízení podniku.

Čím hlouběji se etabluje důvěra s ochota ke spolupráci v rámci skupiny, o to schopnější je využít nejrůznějších nástrojů a o to zbytečnější se pak jeví strohé delegování. Na příkladě zasedání to znamená, že kruhu s dostatečným procvičením tohoto způsobu spolupráce již nepotřebuje jednotlivé role ani definovat. Různé funkce často v kruhu rotují, jsou vykonávány jednou tím podruhé jiným členem kruhu, bez toho, aby byly explicitně jako moderátor, strážce a zapisovatel definovány. Funguje to ovšem pouze ve společenství (kruhu) s velmi vyspělými účastníky, kteří se vyznačují vysokou kulturou (úrovní) spolupráce, ve společenstvích v nichž je potřebná odpovědnost za celek pochopitelně vnímána více osobami a je jimi vykonávána samozřejmě a radostně.

Viviant Dittmar je zakladatelkou nadace B Gebrauchsanweisung (Pocity, návod k použití) a již víc jak jedno desetiletí předává v seminářích a při poradách své znalosti o rozvoji osobnostním rozvoji, kultuře spolupráce a udržitelném životním stylu.

Od roku 2011 úzce spolupracuje s institutem kompetencí, které jsou nezbytné k proměně ke kultuře kruhu.

www.viviandittmar.net

www.be-the-change.de

www.terra-institute.eu

Vivian Dittmar
Dětství a mládí strávené na třech kontinentech, ve třech velmi rozdílných kulturách již velmi záhy rozvinuly citlivost autorky k sociálním a ekologickým výzvám naší doby a k moderní krizi identity průmyslových národů.

Quellen:

- I. http://de.wikipedia.org/wiki/Genfer_Konvention#Die_Genfer_Abkommen_von_1949
- II. [http://en.wikipedia.org/wiki/Truth_and_Reconciliation_Commission_\(South_Africa\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Truth_and_Reconciliation_Commission_(South_Africa))
- III. Baldwin, Christina: *Calling the Circle: The First and Future Culture*, Bantam, 1998
- IV. Quelle Peter Prinzip einfügen
- V. Linnea, Ann; Baldwin, Christina: *The Circle Way, A Leader in Every Chair*, McGraw Hill Profesisonal 2010
- VI. *Growing a Life Together*

Družstevnictví v Jižním Tyrolsku: mezi tradicí a modernitou

Sociální a hospodářská struktura jižních Tyrol se vyznačuje značným počtem drobných podniků. Většina podniků v zemědělství, obchodě, řemesle i průmyslu vznikla jako rodinné firmy a mnohé z nich takovými také zůstaly.

V této souvislosti družstevnictví od svých počátků přispívalo k rozvoji drobných podniků a k utváření širších družstevních společností.

Tak vznikla například zemědělská družstva jako první základ družstevnictví v Jižních Tyrolách, protože zemědělci pochopili nutnost úzce spolupracovat při sklizni, zpracování i prodeji svých produktů. Také úvěrová družstva vznikla na základě potřeb a požadavků místních společenství: Dnes existuje v Jižním Tyrolsku více jak padesát bank v družstevní formě, které jsou rozmístěny v jednotlivých obcích a pokrývají úvěrovou potřebu domácích drobných podniků.

První spotřební družstva vznikla také již v minulém století a dnes představují velmi moderní organizační formu. V době globalizace znovu naplňují přání spotřebitelů, kteří chtějí znovu převzít aktivní roli a mít vliv na nabídku a tržní podmínky.

K této rozsáhlé historické síti družstev v průběhu posledních desetiletí přibývají družstva pro výstavbu bytů, družstva služeb a sociální družstva. Jedná se o novou generaci družstevního podnikání, která je výrazem nových potřeb obyvatel především ve městech.

Data k družstevnictví v Jižním Tyrolsku

K 31. 12. 2013 bylo v zemském družstevním registru zapsáno celkem 1003 družstev. V roce 2012 to bylo 955 družstev.

V registru zapsaná družstva mají celkem asi 165 000 členů, přičemž je třeba mít na zřeteli, že je možné být členem více družstev. 1003 družstva pracují v následujících oblastech:

- 98 zemědělská pěstební a dodavatelská družstva
- 5 družstva pracovníků v zemědělství
- 1 zemědělské družstvo
- 14 spotřebních družstev
- 161 výrobních družstev
- 289 družstev v oblasti služeb
- 183 sociální družstva
- 197 stavební družstva
- 2 družstva garance
- 6 konsorcií družstev
- 47 Raiffeisenek resp úvěrových družstev

Různé typy družstev jsou výrazem sociální a hospodářské struktury Jižního Tyrolska i výrazem dějinného vývoje lokálního družstevnictví.

V Jižních Tyrolách najdeme dnes 4 uznávaná sdružení družstev. Z oněch 1003 v registru zaznamenaných družstev je

- 341 členem Spolku Raiffeisenek Jižního Tyrolska
- 271 členem Confcooperative Bozen
- 173 členem Spolku družstev Jižního Tyrolska
- 83 členem A.G.C.I. Adelige- Südtirol
- 135 družstev není začleněno do žádného z uvedených spolků

Co je družstvo?

Družstvo je společnost složená z fyzických nebo právnických osob, která směřuje ke spolupráci a sleduje cíl nabídnout vlastním členům zboží, služby, pracovní příležitosti za přednostních podmínek, než je mohou opatřit na běžném trhu. Tyto výhody mohou být různého charakteru, například ve vyšší mzdě, nebo možnosti získat zboží za nižší ceny. V protikladu k jiným společenským formám je družstevním způsobem vytvořený majetek většinou nedělitelný, používá se jako investice do rozvoje družstva a předává se dalším generacím členů družstva. V centru snažení nestojí maximalizace zisku, ale co nejlepší pokrytí potřeb členů

družstva. Družstvo je společnost v níž se členové aktivně podílejí na podnikatelských rozhodnutích. Všichni členové mají stejně velký podíl na rozhodování podniku, protože ve družstvu se nerozděluje na vlastníky a zaměstnance. I správcové musejí být ve většině členové družstva.

Na jakých zásadách a hodnotách spočívá družstvo?

Družstevnictví má své kořeny v hodnotě děleného podnikatelství, svůj vývoj hledá v trhu a svůj účel spatřuje ve zlepšení hospodářské a sociální situace vlastních členů a společnosti obecně. Ve družstvo stojí člověk před penězi a práce před kapitálem.

Družstvo dbá na základy demokracie, rovnosti, transparentnosti a zavazuje se k jejich uskutečňování prostřednictvím pravidel chování, která jsou závazná pro všechny osoby činné ve družstvu, především pro jeho správce.

Velký význam je přisuzován zásadám a hodnotám, o které se družstva opírají (nezávislost, svěbytná odpovědnost, rovnost a solidarita) je připisován tak velký význam, že jsou chráněna a uznávána i ústavou. Tak stojí v článku 45: „Republika uznává sociální úkol družstevnictví z předpokladu že je vystavěn na principu vzájemnosti a bez účelu soukromé spekulace. Zákon požaduje a přiměřenými prostředky zvýhodňuje vlastní rozvoj družstva a prostřednictvím účelného dozoru zajišťuje vlastní svěbytnost a sledování cíle.

9 principů fungování družstva

Jedna hlava jeden hlas

Družstvo je jedinou formou podnikání, která nepřipouští soustředění družstevního majetku do několika málo rukou. V členském shromáždění disponuje každý člen, bez ohledu na velikost kapitálového podílu, jedním hlasem.

Demokratická a aktivní správa členy družstva

Družstvo je spravováno svými členy demokratickým způsobem. Družstvo je povinno vyžadovat aktivní účast všech členů na rozhodování, prostřednictvím jejich začlenění do společenského života. Správní orgán musí být většinově tvořen členy družstva.

Charakter vzájemnosti (podporování členů)

Hlavní cíl družstva není maximalizace zisku, ale vzájemná podpora a zvýhodňování členů. To znamená, že členům družstva mají být poskytovány lepší podmínky (cena, mzda ad.), než může každý jednotlivý člen sám pro sebe dosáhnout na běžném trhu.

Nespekulativní charakter

Když se družstvo rozpouští, členové si nesmějí majetek družstva rozdělit mezi sebou, ani jej nesmějí prodat jako celek. Zákon zajišťuje výhodnější zdanění zisku, za předpokladu, že tento zisk je investován do rozvoje družstva.

Otevřené dveře

Družstvo je otevřená společenská forma. Každý, kdo sdílí zásady vzájemnosti a je schopen přispívat k účelu družstva, může požádat o členství.

Solidarita mezi generacemi

Družstvo má být dlouhodobě zachováno i příštím generacím. Trvání družstva je zabezpečeno nedělitelností družstevního majetku a předáváním zkušeností a odpovědnosti za vedení spolku starší generace těm mladším členům.

Nezávislost a vzájemná podpora

Každé družstvo je nezávislý podnik, který se sám spravuje, i když zpravidla usiluje o začlenění do některého sdružení družstev. Mezi družstvy existují různé formy vzájemné podpory a spolupráce družstev a to kvůli podpoře při rozvoji, ale také při prosazení se na trhu.

Propagace ven

K četným úkolům družstva také patří, podporovat přímou i nepřímou pomocí vznik nových družstev. K tomuto účelu odkládají družstva malou část svého ročního výtěžku k podpoře rozvoje družstevnictví.

Sociální odpovědnost

Družstevnictví se zasazuje o rozvoj jednotlivých osob, rodin, sociálních skupin a celé společnosti. Teritoriální charakter družstev zhodnocuje kvalitativní potenciál, který každé společenství má a nabízí vhodná řešení pro naplnění potřeb jednotlivců i společenství.

Proč a kdy má být zvolena forma družstva?

Volba formy družstevního podnikání je jednodušší a méně riskantní pro založení podniku a dosažení hospodářské svébytnosti. Založením družstva mohou být využity podnikatelské záměry více osob: jejich náměty, jejich zkušenosti, jejich zdroje se spojí k tomu, aby dosáhly efektivního uskutečnění záměru. Družstvo může toto všeobecné stanovení cíle sledovat prostřednictvím různých přístupů:

- Podpora členů vytvořením lepších pracovních podmínek (ve vztahu k pracovní schopnosti a zásluhám), než by je jednotliví členové našli na trhu práce;
- Získání výrobků za nižší ceny, nebo vyskladnění výrobků za vyšší ceny, než jsou běžně nabízené na trhu;
- Snížení podnikových nákladů jednotlivého podniku a zvýšení vlastní kupní síly a konkurenceschopnosti prostřednictvím společenské iniciativy.

Družstvo mimo jiné umožňuje zahájení podnikatelské činnosti bez velkých kapitálových investic. Zákon ukládá jako nejnižší kapitálový vklad pro člena 25 Euro.

Kapitálové podíly společnosti představují jediný rizikový kapitál, za který nesou členové družstva odpovědnost, neboť družstva jsou společnosti s ručením omezeným. Družstva podporující především členy nadto využívají příznivějšího zdanění. Jako každá společenská formace, vyznačují se družstva určitými vlastnostmi, přednostmi a omezeními. Zda je vhodné využít pro zamýšlenou podnikatelskou iniciativu právní struktury družstva, je třeba rozhodnout na základě zvážení vykonávané činnosti, cílů a vlastností členů družstva. Volba vhodné právní formy je důležitým krokem k úspěchu iniciativy.

Jaké máme typy družstev?

Družstvo může vykonávat prakticky jakoukoliv činnost, ačkoliv se na základě svých vlastností přece jen k určité činnosti zvláště hodí. V následujícím budou popsány nejčastěji využívané oblasti činnosti družstev.

Spotřební družstva

Účelem těchto družstev je uspokojovat poptávku po spotřebním a jiném zboží. Spotřební družstvo usiluje o

udržení co nejmenšího rozdílu mezi prodejní a nákupní cenou a tím umožnit členům získat zboží za nižší ceny, než jsou na běžném trhu.

Typickými příklady konzumních družstev jsou velké nákupní řetězce organizované družstevním způsobem, stejně jako družstva na produkci a zásobování elektrickou energií.

Výrobní a pracovní družstva

Členové těchto družstev jsou současně podnikateli a zaměstnanci svého podniku. Členové si mezi sebou rozdělí práci a svou činnost organizují sami

Tato družstva působí převážně v oblasti řemesel a služeb. Jsou vytvářena proto, aby utvářela pro své členy v kvalitativní i hospodářské formě lepší pracovní podmínky, než jsou běžné na pracovním trhu.

Družstva služeb

Společným znakem družstev služeb je, výkon určité činnosti společným způsobem, aby tak mohly být využity společné výhody. Jedná se o velmi pestré skupiny družstev, které pracují v nejrůznějších oblastech.

Bytová družstva

Účelem je výstavba a rozdělování bytů členům za velkoobchodní cenu přičemž odpadá podnikatelský zisk a jsou využity všechny plánované výhody. Pokrývají bytovou potřebu lidí tím, že zbudují bytové domy, které pak přidělují členům družstva: do vlastnictví, pokud se jedná o družstvo s „děleným vlastnictvím“, nebo k využívání, pokud se jedná o družstvo s „neděleným vlastnictvím“. Nejnižší počet členů stavebně-bytového družstva je 9 osob.

Sociální družstva

Cílem sociálních družstev je všeobecný společenský zájem na podpoře mezilidských vztahů a sociální integrace. Rozlišujeme dva typy sociálních družstev:

- Sociální družstva nabízející sociální, zdravotní a vzdělávací služby (tzv. Sociální družstva typu A);
- Sociální družstva, která konají různé činnosti (např. v zemědělství, průmyslu, obchodě a v sektoru služeb), za účelem pracovního začlenění sociálně znevýhodněných osob. Jejich podíl v podniku musí být minimálně 30% zaměstnanců družstva (tzv. Sociální družstva typu B).

Zemědělská dodavatelská a pěstební družstva

Jsou zakládána zemědělci a zajišťují zpracování a prodej produktů vyrobených členy družstva.

Typickým příkladem této formy družstev jsou ovocnářská družstva, mléko zpracující družstva a vinařská družstva.

Konsorcia družstev

Jsou tvořena družstvy a jinými podniky, které vytvoří společnou organizační strukturu a společně vykonávají svoji hospodářskou činnost.

Raiffeisenky (Úvěrová družstva)

Cílem těchto družstev je, zlepšit hospodářské podmínky svých členů tím, že podporují tvorbu úspor a zajišťují úvěry především místním malým podnikům. Raiffeisenky jsou banky v družstevní podobě, které jsou těsně spjaté s oblastí své působnosti, kde mají širokou členskou základnu. Členové bydlí zpravidla v dané obci, či obcích sousedních a úvěry se převážně poskytují domácím podnikům. Podle zákona jsou Raiffeisenky povinny poskytovat úvěr především členům družstva.

Záruční družstva.

Za normálních okolností jsou tato družstva zakládána podniky určitého hospodářského zaměření, nebo z iniciativy nějakého spolku, aby podnikům díky výkonnostním zárukám umožnila přístup k úvěrům nebo jiným formám financování.

Zdroj: www.provinz.bz.it/genossenschaften

Solidární ekonomie v Jižním Tyrolsku

Jižní Tyroly se v ohledu solidární ekonomie jeví jako otevřený a prozíravý region.

Již v minulém. století vznikla v zemi první spotřebitelská družstva, v posledních desetiletích přibila bytová, pracovní, sociální družstva, stejně jako družstva služeb. V nich se nám promítají potřeby obyvatel, převzít aktivní roli a vykonávat vliv na nabídku a podmínky trhu.

Lidé, kteří se zasazují za uvědomělou a solidární spotřebu, se připojují a tvoří tzv. „skupiny solidárního nakupování“ (Gruppi di acquisto solidale). V Jižním Tyrolsku je již 25 takových GAS-skupin, které nakupují u vybraných výrobců za „férových“ a solidárních podmínek, a pak mezi sebou takto získané potraviny rozdělují.

Již řadu let připravují organizace tzv. večírky výměny oděvů, při kterých se nenakupuje, ale směňuje. Účastníci s sebou přinesou tak 10 dobře zachovaných kusů oblečení a smění je za jiné použité kusy oblečení. Tato alternativa měla takový úspěch, že ji již samostatně uskutečňují mnohé soukromé osoby.

Během celé školní docházky jsou děti motivovány k uvědomělému přístupu ke spotřebě. Školní projekt „Čokoládový kufr“ na příkladu kakaá dává nahlédnout do globálních souvislostí a podněcuje k „férovému – fair“ jednání a životu. V projektu „Verwoben und verfilzt“ se prochází resp. popisuje dlouhá cesta džínových kalhot, probírají se sociální, ekologické a zdravotní aspekty ve vztahu k cenové politice výroby. Jen naše organizace OEW nabízí 20 takových školních projektů, ale i jiné organizace pracují v oblasti vzdělávání dětí a mládeže.

Co je Foodcoop?

Pod pojmem (Foodcoop potravinové družstvo) rozumíme společenství osob a domácností vytvořené ke společnému nakupování.

Jak to konkrétně funguje, je případ od případu jiný. Rozlišujeme mezi potravinovými družstvy, kde se objednáva společně, mezi skladovými Foodcoops, které mají společný sklad a členskými Foodcoops, kde se o provoz stará zaměstnaný personál.

Často sleduje Foodcops, vedle hlavní možnosti získávat a nabízet potraviny z ekologické produkce za výhodné ceny, i jiné cíle, např.:

- Podpora ekologického zemědělství, rezignace na pesticidy, kejdu a genové technologie.
- Podpora zemědělců regionu k možnosti přímého odbytu v regionu a krátkých odbytových tras.
- Odpovědný přístup ke konzumu s podporou regionálních produktů
- Podpora obchodu fair trade

Co je GüterWeGe (Güter - Werte - Gemeinschaft / zboží - hodnoty - společenství)?

Spolek je platformou pro výrobce a konzumenty regionálně a udržitelně vyráběných potravin.

Foodcoop na příkladu GüterWeGe v Kirchdorfu

Zboží

- Udržitelně vyráběné, sezónní potraviny
- Ve vysoké kvalitě
- Z regionu

Hodnoty

- Uvědomělé a šetrné zacházení s potravinami
- Transparentní a přímá cesta zboží od výrobce ke spotřebiteli
- Převzetí zodpovědnosti
- Jsou ochraňovány a ošetřovány základní zdroje života: půda, voda a vzduch

Společenství

- Vzájemná zodpovědnost
- Odpovědně brát a dávat
- Spojení lidí vyznávajících stejné hodnoty

Výhody pro spotřebitele

- Pohodlné online objednávání
- Výrobek se bez komplikací převezme v blízkém okolí
- Uvědomělé nakupování
- Podpora drobně strukturovaného zemědělství v blízkém okolí

Kdo se toho chce účastnit, stane se členem a roční členský příspěvek 20 Euro. Společné nakupování probíhá prostřednictvím odběru objednaného zboží (Online-Shop).

To znamená:

- Do čtvrtka každého týdne online objednat.
- Zboží vyzvednou a zaplatit v členské prodejně v Kirchdorfu v pátek v době mezi 14.00 – 19.00
- Jako člen převzít v členské prodejně 2 x ročně službu (převzít, prodávat, zúčtovat zboží)

Výhody pro výrobce

- Férové ceny
- Žádný nadbytečný zprostředkovatel
- Žádné vydání na reklamu
- Žádné nadbytečné balení
- Krátká cesta od výrobce ke spotřebiteli
- Časová nenáročnost
- Žádné ztráty
- Propojení s ostatními výrobci

Další informace na webové stránce spolku: www.gueterwege.at

Ekonomie veřejného dobra

Ekonomie veřejného dobra je koncepce takového hospodářského chování, které definuje jako základní ekonomické principy orientaci na veřejné dobro (blahobyť) a spolupráci.

Podniky, které jednájí podle těchto principů, mají být odměňovány motivačním systémem. Kdo prokazatelně přispívá k plné zaměstnanosti, spravedlnosti, participaci a ochraně životního prostředí, má být odměněn. Takové podniky mají platit nižší daně, cla, nižší úrok na půjčkách. Prokazovat se mají tyto postoje prostřednictvím takzvané „Bilance veřejného dobra“.

Pomocí souboru kritérií se sleduje a hodnotí orientace podniku na zachování zásad ekonomie veřejného dobra. Při tom se posuzuje do jaké míry podnik uskutečňuje tyto zásady v oblasti dodavatelů, investorů, zákazníků, výrobků, služeb, spolupodnikatelů a ve společenské oblasti hodnoty jako lidská důstojnost, solidarita, sociální spravedlnost, ekologická udržitelnost, demokratická spoluúčasť na rozhodování, a také transparentnost. Uskutečňování zásad je pak základem pro získání hodnocení.

Hodnotou této koncepce je, že je oceňováno žádoucí, totiž solidární hospodaření.

Ekonomie veřejného dobra je nyní jako nový koncept k dispozici. Nic více a nic méně. (Zatím) ještě není hospodářsko-politickou strategií a vůbec zatím není hospodářskou praxí. Ale přesto již více jak 1000 podniků si pro sebe nechalo vyhotovit bilanci obecného dobra.

Koncepce ekonomie obecného dobra byly významnou měrou formulovány Christianem Felberem, publicistou a zakládacím členem společnosti ATTAC Österreich.

The Art of Hosting

Umění, jak vést
rozhovory směřující
k výsledku

„Art of Hosting“ můžeme přeložit jako „Umění, jak být hostitelem (moderátorem) pro dobře vedené rozhovory.“

Tento postoj umožňuje být spolu v autentickém a dobrém rozhovoru, od srdce a důvěryhodně hovořit o důležitém obsahu. Pestře namíchané skupiny mohou být snadno aktivnější tým, že se vytvoří prostor, kdy spolu lidé mohou skutečně otevřeně a efektivně hovořit. Na tomto základě se vytvoří dobré, kvalitní výstupy, které jsou nejen inovativní, ale najdou také široký souhlas, identifikaci a přijetí.

„Art of Hosting“ je víc jak metoda, je to postoj, také praxe, která se procvičuje v denní praxi a také se dále rozvíjí.

„Art of Hosting“ je nástrojem kolektivní inteligence, spolupráce a sebeorganizování. Mnoho lidí v celém světě rozvíjí „Art of Hosting“ stále dál a používají je ve své denní práci a běžném životě – ať v Severní i Jižní Americe, v Evropě, Africe a Asii. V rámci procvičování „Art of Hosting“ se ponoříme do otázek a hledáme nové cesty spolupráce, které nám pomohou najít tvůrčí a inovativní řešení naléhavých otázek dnešního světa.

Obsah a znaky „Art of Hosting“

- Na počátku je třeba ujasnit smysl a cíl daného plánu/účelu, aby se stal pro všechny zúčastněné sjednocujícím a hnacím motorem daného procesu.

- Rozpracovat důležité otázky a najít kreativní řešení skupinám pomůžou jednak podpůrné doprovázení komunikačního procesu a uvážený design.
- „Art of Hosting“ pomůže plánovat a doprovázet vlastní organizace a rozvoje.
- Prostřednictvím „Art of Hosting“ je možné využít kolektivní inteligence skupiny pro hledání nových řešení.
- Osm „kroků“ procesu otevře hluboké pochopení různých fází a rolí v procesu a ukáže jak je možné uvést strukturu a chaos do produktivní a kreativní vyváženosti.
- Efektivní a na cíl orientovanou práci umožní nejrůznějším způsobem pestrá paleta participativních metod organizace skupiny: Open Space, World Café, Appreciative Inquiry, Storytelling, Journaling / Circle, Pro Action Café, Dinamic Facilitation a další. „Art of Harvesting“ – umění „sklizně“ zajistí výsledek a vede skupinové procesy ke konkrétním přenositelným výstupům/výsledkům.

„Art of Hosting“ je vhodný pro plánování a uskutečňování:

- Akce, konference, kongresy
- Tréninky a semináře
- Zkoušky a workshopy
- Setkání

Solidární ekonomie – alternativa pro 21. století

Crowdfunding – nová šance pro solidární financování

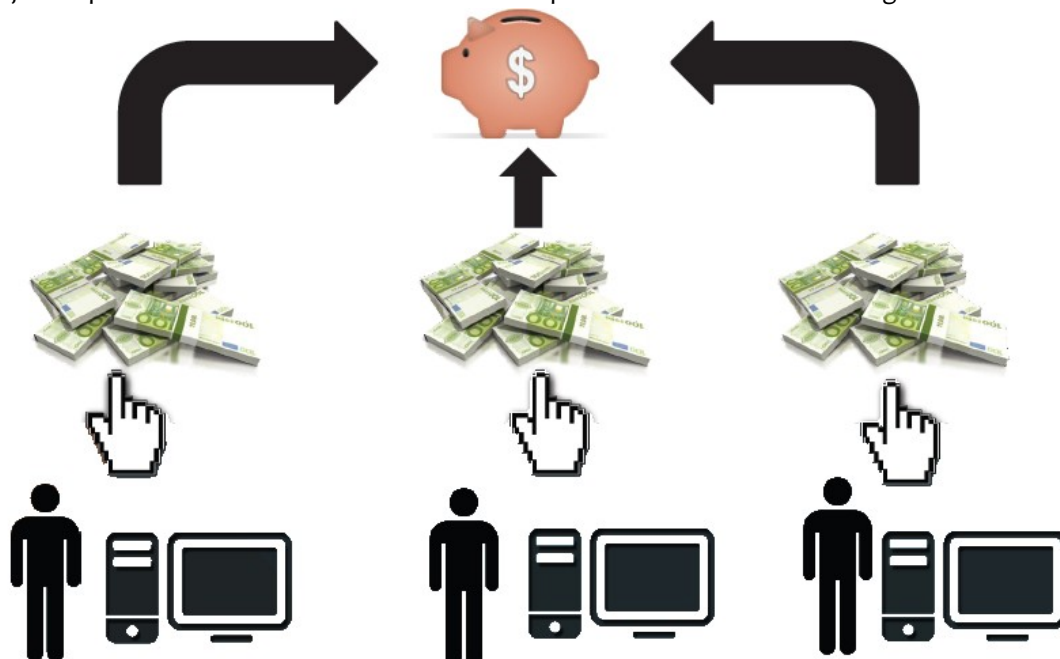
- Je specifický způsob financování, který vychází z možností digitální ekonomie
- Z tímto způsobem získaných peněz mohou být financovány nejrůznější projekty
- Shromažďování peněz probíhá prostřednictvím internetu
- Bez bank, bez nadbytečné byrokracie, bez přezkoumávání bonity klienta
- Předností je internet a množství dárců

Co získá přispívající?

- Dobrý pocit
- Přednostní právo prodeje na určitý výrobek nebo určitou službu
- Originální dárek nebo originální službu

Kdo a kde?

- V Evropské unii je cca 300 portálů, kde se sbírají peníze
- Podle údajů Evropské komise se v zemích EU shromáždilo prostřednictvím Crowdfundingu téměř 1 miliarda Euro

Platformy pro Crowdfunding

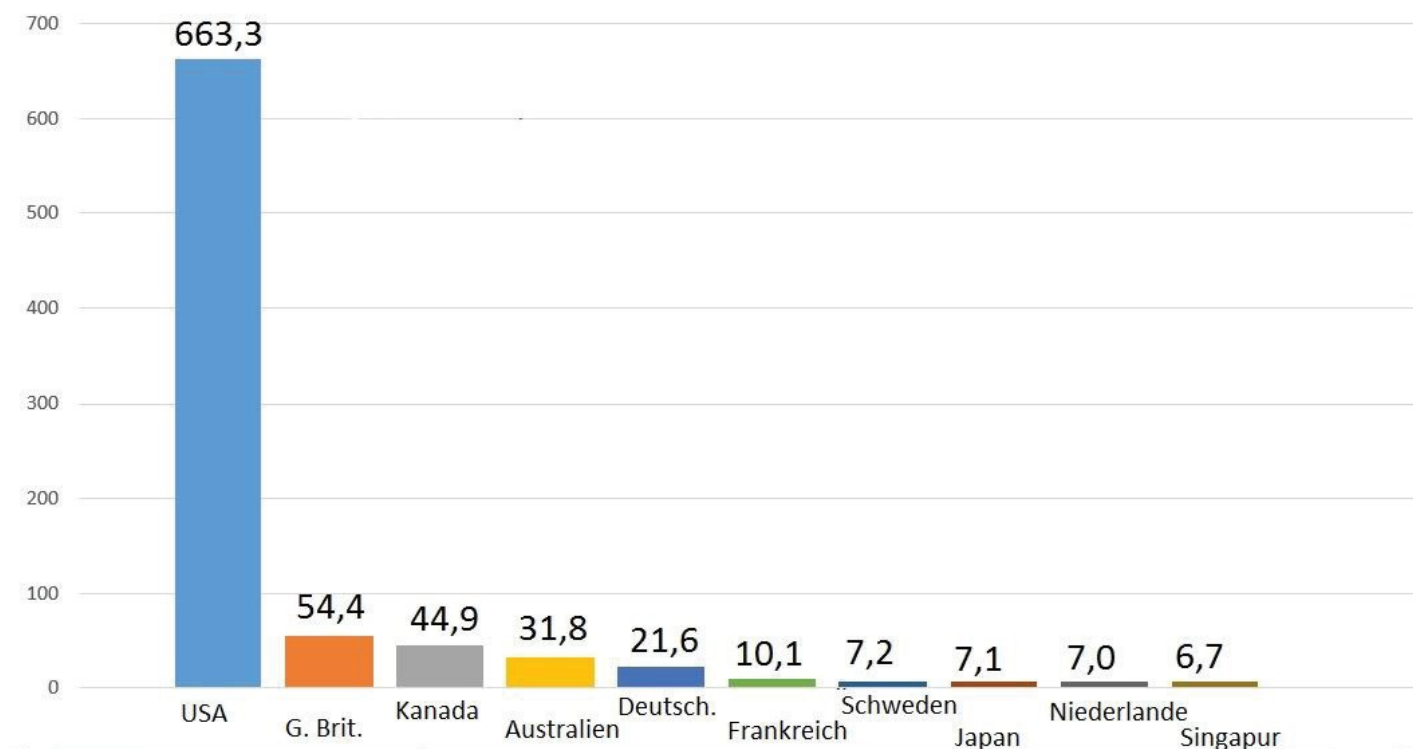
Dotovací Crowdfunding

- Gofundme
- Crowdrise
- Firstgiving
- Justgiving
- Betterplace
- Evangelisch-Bildungsstark (první církevní Crowdfunding platforma)

Odměnový Crowdfunding

- Kickstarter
- indiegogo
- Startnext
- Visionbakery
- Hithit
- Katalyzator

Země v nichž se prostřednictvím KICKSTARTERu získalo nejvíc peněz (v milionech USD)

Družstevnictví

Anotace

Družstvo je demokratická společnost tvořená fyzickými nebo právníckými osobami, která v duchu vzájemnosti a sleduje cíl, zaopatřit vlastními členy zbožím, službami, pracovními příležitostmi za přednostních podmínek. Je to společnost, v níž se členové aktivně podílí na podnikatelských rozhodnutích: všichni členové mají stejně velký vliv na rozhodování podniku, protože v družstvu není rozdíl mezi vlastníkem a zaměstnancem.

Sociální podnik – Družstvo

Evropská unie v současné době velmi podporuje sociální podniky. Definice takové instituce je zatím poměrně nová. Sociální podnik je ekologická jednotka, autonomní ve vztahu k veřejné sféře. V základních dokumentech deklaruje obecně prospěšné případně charitativní cíle. Zisk tedy není hlavním cílem podniku. Nejběžnější právní podobou sociálního podniku je právě družstvo, se 100% vlastnictvím právě družstvem, resp. členů družstva (družstevníků). Družstvo je alternativní formou podnikání k takové formě podnikání, kde je jediným účelem soustředění se na dosažení co nejvyššího zisku.

Družstvo – společenství stejně smýšlejících

Není náhodou, že družstevnictví se začalo rozvíjet právě v 19. století. V souvislosti s výrazným technologickým pokrokem se objevilo také značné množství sociálních problémů. Činnost družstev byla financována z členských příspěvků, část zisku se pravidelně vkládá do rozvíjení družstva, nebo do nákupu zařízení. Bylo samozřejmostí, aktivně se podílet na dění v místě. Velký důraz byl kladen také na systematické vzdělávání. Tento systém má i dnes velký význam pro úspěšné podnikání všech družstev. Díky úsilí družstev vzniklo v Čechách značné množství zajímavých institucí či staveb, např.: Národní divadlo v Praze, Zoologická zahrada v Praze, nebo lanovka na Petřín.

Obr. 1 a 2 : Konsum – Genossenschaft

Praktické příklady

Systém družstev ve španělském **Mandragon** spatřil světlo světa v 50. letech 20. století, když se několik výrobních družstev v Baskicku ve Španělsku rozhodlo založit druhotné družstvo v podobě banky. Toto družstvo (banka) tedy nebylo tvořeno fyzickými osobami, ale dalšími družstvy. Banka (Caja laboral) byla vlastnictvím výrobních družstev, a tím vlastně v rukou zaměstnanců. Celoroční podíl na zisku byl připsán na konto, část dividendy nesměla být hned vyplacena.

Sociální a hospodářská struktura **Jižního Tyrolska** se vyznačovala a vyznačuje i dnes množstvím malých podniků. Ať v zemědělství, v obchodě, i v řemesle, ale i v průmyslu vzniklo mnoho podniků jako rodinné firmy, a mnohé z nich

takovými zůstaly dodnes. Také úvěrová družstva vznikla na základě potřeb a požadavků lokálních společenství: dnes v Jižní Tyrolsku existuje přes 50 bank ve formě družstva, které jsou rozprostřeny v mnoha obcích země a pokrývají úvěrovou potřebu domácích drobných podniků.

Mnohá konzumní družstva vznikla již v minulém století a dnes představuje velmi moderní organizační formu. K této rozsáhlé historické síti se přibyla v minulých desetiletích ještě bytová družstva, družstva pro služby, pracovní družstva a sociální družstva.

Pojem **lokální ekonomie** je sice moderní, ale poukazuje na mnohem starší tradici. Mohu uvést jeden příklad: lokální měna spjatá s lokálním hospodářstvím (např. ve 20. letech 20. století – v mnoha rakouských městech). Družstevnictví je vlastně forma toho, jak udržet ekonomickou návaznost co nejdéle v daném regionu, a tím zůstane v regionu více peněz na delší období.

Závěr

Družstevnictví, mnohdy označované jako sociální podnik, vytváří alternativu ke konvenční ekonomické struktuře podniků. V družstevnictví se berou v úvahu požadavky podílníků. Zvláště se vyzdvihuje podpora lokální ekonomie. Často se jedná o obchodní družstva, která zprostředkovávají produkty místních výrobců. Prohloubení lokální produkce a spotřeby může přispět k větší autonomii stáru, resp. regionu. Družstva se opírají o demokratickou strukturu, která spočívá na kolektivním rozhodování. Díky jejich aktivitám mohou snáze uspokojit požadavky svých členů, lépe než je tomu u centrálně řízených podniků, které usilují především o maximalizaci zisku a maximalizaci růstu.

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Grundtvig

Úspěšně učit solidární ekonomii

témata, teze, nástroje

Mention to use by the beneficiaries with the Education & Culture's logos

BG	Този проект е финансиран с подкрепа на Европейската комисия. Тази публикация [съобщение] отразява само личните виждания на нейния автор и от Комисията не може да бъде търсена отговорност за използването на съдържащата се в нея информация.
CS	Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie. Za obsah publikací (sdělení) odpovídá výlučně autor. Publikace (sdělení) nereprezentují názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem.
DA	Denne projekt er finansieret med støtte fra Europa-Kommissionen. Denne publikation (meddelelse) forpligter kun forfatteren, og Kommissionen kan ikke drages til ansvar for brug af oplysningerne heri.
DE	Dieses Projekt wurde mit Unterstützung der Europäischen Kommission finanziert. Die Verantwortung für den Inhalt dieser Veröffentlichung (Mitteilung) trägt allein der Verfasser; die Kommission haftet nicht für die weitere Verwendung der darin enthaltenen Angaben.
AE	Το σχέδιο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση (ανακοίνωση) δεσμεύει μόνο τον συντάκτη της και η Επιτροπή δεν ευθύνεται για τυχόν χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.
EN	This project has been funded with support from the European Commission. This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.
ES	El presente proyecto ha sido financiado con el apoyo de la Comisión Europea. Esta publicación (comunicación) es responsabilidad exclusiva de su autor. La Comisión no es responsable del uso que pueda hacerse de la información aquí difundida.
ET	Projekti on rahaliselt toetanud Euroopa Komisjon. Publikatsiooni sisu peegeldab autori seisukohti ja Euroopa Komisjon ei ole vastutav selles sisalduva informatsiooni kasutamise eest.
FI	Hanke on rahoitettu Euroopan komission tuella. Tästä julkaisusta (tiedotteesta) vastaa ainoastaan sen laatija, eikä komissio ole vastuussa siihen sisältyvien tietojen mahdollisesta käytöstä.
FE	Ce projet a été financé avec le soutien de la Commission européenne. Cette publication (communication) n'engage que son auteur et la Commission n'est pas responsable de l'usage qui pourrait être fait des informations qui y sont contenues.
GA	Maoiníodh an tionscadal seo le tacaíocht ón gCoimisiún Eorpach. Tuairimí an údair amháin atá san fhoilseachán [scéala] seo, agus ní bheidh an Coimisiún freagrach as aon úsáid a d'fhéadfaí a bhaint as an eolas atá ann.
HU	Az Európai Bizottság támogatást nyújtott ennek a projektnek a költségeihez. Ez a kiadvány (közlemény) a szerző nézetét tükrözi, és az Európai Bizottság nem tehető felelőssé az abban foglaltak bármikemű felhasználásért.
FI	Il presente progetto è finanziato con il sostegno della Commissione europea. L'autore è il solo responsabile di questa pubblicazione (comunicazione) e la Commissione declina ogni responsabilità sull'uso che potrà essere fatto delle informazioni in essa contenute.
NL	Dit project werd gefinancierd met de steun van de Europese Commissie. De verantwoordelijkheid voor deze publicatie (mededeling) ligt uitsluitend bij de auteur; de Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik van de informatie die erin is vervat.
LT	Šis projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai. Šis leidinys [pranešimas] atspindi tik autoriaus požiūrį, todėl Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame pateikiamos informacijos naudojimą.
LV	Šis projekts tika finansēts ar Eiropas Komisijas atbalstu. Šī publikācija [paziņojums] atspoguļo vienīgi autora uzskatus, un Komisijai nevar uzlikt atbildību par tajā ietvertās informācijas jebkuru iespējamo izlietojumu.
MT	Dan il-proġett ġie finanziat bl-ghajjuna tal-Kummissjoni Ewropea. Din il-publikazzjoni tirrifletti (Dan il-komunikat jirrifletti) l-opinjoniġiet ta' l-awtur biss, u l-Kummissjoni ma tistax tinzamm responsabbli ghal kull tip ta' uzu li jista' jsir mill-informazzjoni li tinsab fiha (fiha).
PL	Ten projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt lub publikacja odzwierciedlają jedynie stanowisko ich autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczonej w nich zawartość merytoryczną.
PT	Projecto financiado com o apoio da Comissão Europeia. A informação contida nesta publicação (comunicação) vincula exclusivamente o autor, não sendo a Comissão responsável pela utilização que dela possa ser feita.
RO	Acest proiect a fost finanțat cu sprijinul Comisiei Europene.<0> Acestă publicație (comunicare) reflectă numai punctul de vedere al autorului și Comisia nu este responsabilă pentru eventuala utilizare a informațiilor pe care le conține.
SK	Tento projekt bol financovaný s podporou Európskej Komisie. Táto publikácia (dokument) reprezentuje výlučne názor autora a Komisia nezodpovedá za akékoľvek použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii (dokumente).
SL	Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije (komunikacije) je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.
SV	Projektet genomförs med ekonomiskt stöd från Europeiska kommissionen. För uppgifterna i denna publikation (som är ett meddelande) ansvarar endast upphovsmannen. Europeiska kommissionen tar inget ansvar för hur dessa uppgifter kan komma att användas.